קונטרס

בענין אופשערניש

כולל פירוש המהרי"ד מליאדי
וכ"ק מהרש"ז מקאפוסט
עם פענוח (בדא"פ) והוספות

יוצא־לאור
לזכות האופשערניש
של הילד
שאול יחזקאל שי' פלטיאל
שושן פורים קטן תשע"א
ברוקלין נ.י.

מפתח ענינים

פתח דבר 3

מכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש 6

פתיחה 7

מאמר כ"ק אדמו"ר ר' יצחק דובער מליאדי 12

פענוח מהנ"ל בדא"פ 13

מאמר כ"ק אדמו"ר [שניאור] שלמה זלמן מקאפוסט (המגן אבות) ... 24

הוספה 33

פתח דבר

בעזרת השי"ת ובברכותיו המרובים זכינו בחסדיו חינם לעת גזיזת שערות (אפשערעניש) של בנינו הילד שאול יחזקאל שי', ביום שושן פורים קטן ה'תשע"א.

בקשר לזה הננו מוציאים בזה קונטרס בענין אָפשערעניש שמכיל בתוכו, מכתב כ"ק אדמו"ר הרגיל בקשר לזה, ובמאמרים מתורת חב"ד עם פענוח.

המאמר הראשון הוא מכ"ק האדמו"ר המהרי"ד מליאדי, ונדפס בסידור שלו, והשני מכ"ק האדמו"ר ר' [שניאור] שלמה זלמן מקאפוסט ("המגן אבות") מכת"י שנמצא בספריית כ"ק אדמו"ר ונדפס בקונטרס התגלחת לרייצ יחי' סריברנסקי.

אחרי כל מאמר נמצא פענוח המאמר עם הערות ומ"מ, שמפני קוצר הדרוש וסגנונו קשה להבינם.

הפענוח הוא, כמובן, בדרך אפשר, ושגיאות מי יבין, ובטח ידונו כל המבקרים בעין טובה, שאין כוונתנו ח"ו לקבוע במסמרות כוונת הדרושים, כ"א להציע הבנתם בדרך אפשר והבוחר יבחר.

בסוף הקונטרס הוספתי מה שכתבתי לגזיזת שערות בנינו בכורנו שלום דובער שי'.

ואם יהי' איזה הערות והארות, תיקונים וכו' בטח יודיעו הערותיהם ע"י טלפון וכיו"ב, שיתוקן לדפוס נוסף כאשר יהי' לזה הזדמנות.

יעזרנו השי"ת בתוך כל אחב"י בכל מקום שהם לבריאות נכונה הצלחה אמיתית בכל אשר נפנה ונעבוד השי"ת מתוך שמחה ובטחון בלי פחד ובהלה ויהי' בגילוי ולפעול מיד כלשון הילקוט שמעוני שהשמיע כ"ק אדמו"ר פעמים רבות לפני עשרים שנה "בני כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם" ונזכה תומ"י לקיום הידוע ומלאה הארץ דעה את הוי' כמים לים מכסים וכלשון הילקוט הנ"ל "משיח עומד על גג בית המקדש ומודיע ענווים הגיע זמן גאולתכם" בביאת משיח צדקינו תומ"י ממש.

וכדברי הרב כו"כ פעמים שברגעים אחרונים הללו יהי' בבחי' ולכל בני ישראל הי' אור במושבותם, בכל מקומות פזוריהם במערב ובמזרח ובמיוחד בארצנו הקדושה אשר תמיד גו' עיני ה"א בה מראשית השנה ועד אחרית שנה, אמן כי"ר.

יוסף יצחק ושטערנא שרה פלטיאל

עש"ק פ' כי תשא, פורים קטן ה'תשע"א

מכתב כ"ק אדמו"ר
שליט"א מליובאוויטש

ברוקלין, נ.י.

הרה"ח אי"א נו"נ

שלום וברכה!

במענה על ההודעה אודות יום הולדת השלישי של בנם שי'

הנה מועתק לקמן חלק ממכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע בנוגע למנהגי ישראל בזה. ויה"ר מהשי"ת שיגדלו ביחד עם זוג' תי' לתורה ולחופה ומעשים טובים מתוך הרחבה.

בברכה

[חתימתו של כ"ק אדמו"ר]

וז"ל כ"ק מו"ח אדמו"ר:

...ובדבר גזיזת השערות -אפשערעניש- הוא דבר גדול במנהג ישראל ועיקרו הוא בהחינוך דהשארת פיאות הראש, ומיום הגזיזה והנחת הפיאות של הראש, נהגו להדר ולהרגיל את התינוק בענין נשיאת ט"ק וברכות השחר וברכת המזון וק"ש שעל המטה. והשי"ת יהי' בעזרם שיגדלוהו לתורה לחופה ולמעשים טובים מתוך פרנסה בהרחבה ומנוחת הדעת בגשמיות וברוחניות.

פתיחה

פרק א'

הקדמה: ענין גזיזת שערות הוא מנהג ישראל שקשור לשערות הראש. ואף על פי אשר בדרך כלל מובא שהשערות שייכים לחיצונים, הנה העובדה שעושים מזה חג ומנהג ישראל לכאורה מוזר.

הטעם ששערות קשורות עם חיצונים מובן בפשטות, מפני שהחיות שבשערות מצומצם כ"כ, עד שאין כאב בגזיזת השערות, ורק כאשר מושכים בשערות ממקום חיבורן בהראש יש כאב. וזה מורה על מיעוט החיות ביותר.

ומובן **שבהיות** החיות שם ביותר ה"ה מקום החיצונים, שמצד א' **יש** שם חיות ויש רצון להחיצוני' לינק, ולאידך בהיות החיות **מצומצמת** במאוד, אין שמירה להקדושה **מן** אותו יניקה.

וביאור הדבר בפירוט יותר, מובן ע"פ המבואר בדא"ח **בכו"כ** מקומות[1] בענין שערות שמדמין אותן להארה דהארה.

השערות באות מן המוח שבראש **אלא** שעוברים ובוקעים דרך הגולגולת ומשו"ז בא החיות בהם בבחי' "אור של תולדה" ושינוי המהות.

וכמו עד"מ דבר שכל, שכל דבר שכל יכול להצתמצם ולהגיע למדריגא נמוכה יותר, שיובן לבעל שכל קטן יותר. וככל השפעה מרב לתלמיד, שהרב מצמצם שכלו, הן בבחירתו **מה** ללמד ולגלות לתלמידו (ומה לא), והן **בהאופן** שמלמדו ומציע לו הענין בריבוי אותיות של הסבר וכו', [והן **בהמשלים** שמשתמש בהם להביא הדבר שכל למדריגא נמוכה יותר וכדלקמן].

ואפי' אם יומשך דבר שכל מלמעלמ"ט **בכמה** מדריגות זו אחרי זו, הרי ישאר מהות הדבר שוה, והוא: שגם דבר שכל שנמשך להתלמיד **הכי** נמוך: **שכל** הוא.

אמנם אם יגיע הרב למהות מדריגת תלמיד שאינו יכול להשיג ולהבין ולתפוס את

---

1) ולדוגמא: לקו"ת (ד"ה ונקדשתי) ל"א, ד' ואילך. (דרמ"צ מצות תגלחת מצורע) ק"ד, ב' ואילך.

השכל בשום אופן, אז בלית ברירה ישתמש הרב עם משל[2]. והמשל (בדרך כלל) יהי' דוקא מדברים גשמיים, שהם **בעולמו** של התלמיד, כדי שהתלמיד יבין.

והנה **כאשר** מלבישים דבר שכל במשל, והתלמיד מבין, הרי אז אין התלמיד מבין את הדבר שכל עצמו כלל, כ"א את **המשל**. והבנת הנמשל מן המשל הו"ע של באי"ע.

ולדוגמא להב"ע הע"ס ע"י משל ד"ומבשרי אחזה אלוקה" כמשנ"ת באגה"ק סימן ט"ו, או להב"ע הכתרת המלך, מלכו של עולם בר"ה, ממשל דהכתרת מלך גשמי, הרי כמ"ש **בהקדמת** אגה"ק סי' ט"ו, המשל רחוק כ"כ מהנמשל עד ש**בערך** זל"ז הוא בבחי' "ואנכי עפר ואפר", שאין ערוך המשל להנמשל כלל.

ו**כאשר** התלמיד מבין את המשל אין לו שייכות להנמשל כלל וכלל. ואם כן יבוא התלמיד מן המשל אל הנמשל לא יהי' זה בכלל ההשפעה הישירה מן הרב אל התלמיד אלא בבחי' "קאים איניש אדעתי' דרבי'".

וזהו"ע "הארה דהארה", "אור של תולדה", ענין השערות.

ולקרבו אל השכל יותר, נביא משל אחר (שהובא בדא"ח לגבי ענין פרסא): עד"מ, מי שמציע שכל לתלמידים, שמציע ענינו ע"י דיבור ואותיות (מילים), ובלעדם אין אפשרי כלל לגלות הענין לתלמידים.

ואותיות אלו מעלימים על האור שכל מחד, ומגלים האור שכל מאידך. ו**כידוע** בענין האותיות[3] שכל ענינם הוא מלשון אתא בקר להביא כל דבר נעלם לידי גילוי, אמנם ביחד עם זה האותיות הן **מעלימות** על מהות עצם השכל שמצד עדינותו אינו מתלבש באותיות, וכמאמר תוונא דליבא לא כתבי' אינשי'[4], היינו שהאותיות מגלות מן השכל רק **שמתלבש** בהם, ועצם מהות עדינות השכל מתעלם בהתלבשות זו.

ועם כל זה, האותיות הן סו"ס **מגלות** להתלמיד מה שהי' נעלם ונסתר מקודם שה"ה "אותיות מסודרות" שמתגלות ע"י אור השכל.

אמנם אם הרב **יבלבל** האותיות, ויציע השכל "באותיות בלתי מסודרות"[5], היינו

---

2) בדא"ח נת' המשל דמשל להבין ענין הפרסא שמביא את האור בשינוי המהות ע"י שמתלבש בדבר זר (המשל) שאינו לפי ערך ואופן וענין השכל כלל. וראה לדוגמא רמ"ג ע' פ"ד-פ"ח. תער"ב ח"ב פ' שי"ט ע' תרנ"א ואילך, ועוד.

3) וראה רנ"ט ד"ה לולב וערבה סו"ע ל"ד ואילך.

4) כ"ה הלשון בכ"מ, וראה סנהדרין ל"ה, א' "ליבא דאינשי אינשי" וראה שם בפרש"י, וראה שם מ, א. וראה נדה (כ, ב) ושם בפרש"י ד"ה בתווני ליבא "בחדרי הלב".

5) משל זה הובא בדא"ח לבאר ענין הפרסא, ראה רס"ד (ישן) ע' קמ"ט ואילך [רס"ד (חדש) ע' כ"ג ואילך]

שיפריד **הקשר** בין אות א' למשנהו, תיבה א' וחברתה, ומשפט א' והבא אחריו אז יתעלם אור השכל **לגמרי** ולא יושג ממהות אור שכל הראשון כלום, כ"א הארה שכלית מצמצת עד קצה האחרון, שמתגלה רק אור השכל **שבגוף** האותיות, התיבות והמשפטים **היחידים**, וכל אור השכל שיצא מן **הצירוף** אותיות לתיבה, ותיבות למשפטים שלימים ומשפטים שלימים להצעה שכלית מסודרת ומוסברת, נעלם לחלוטין.

וככל המשלים הנ"ל יובן ענין "הארה דהארה".

פירוש הארה הוא, אור **מן** אור אחר. (או גילוי מן אור אחר), אמנם כל אור שמאיר ה"ה **מעין** מקורו וא"כ הארה יהי' מעין האור שהיא מאירה ומגלה, אבל הארה דהארה פירושו, שנמשך אור מן מקור באופן של **הבדלה** שאין ערוך האור שמתגלה למהות אור הראשון לגמרי, עד שאין ניכר קשר ושייכות ביניהם כלל.

ומעין כ"ז יובן מענין השערות. השערות באות מהמוח - מקום משכן השכל. וכל דבר שנמשך מן המוח צריך להיות **מעין** השכל, היינו שיהי' ההארות **מן** המוח מעין (ענין) המוח - שכליים. אבל כאשר בוקע[6] חושך והעלם הגולגולת ה"ה בא במהות אחר לגמרי, שהחיות השכלי שבהשערות מצמצם עכ"כ, שאין ניכר בה שהיא בבחי' "מותרי מוחין" כלל וכלל.

ובכל זה יובן למה ענין השערות הן מקור לחיצונים. בהיות שיש שם חיות והחיות שם מצמצם עד קצה האחרון, משו"ז אפשר לקליפות לינק משם.

פרק ב'

ומשוכ"ז פלא הוא שנעשה מענין של שערות וגזיזתן שמחה ומנהג ישראל שקשור עם עבודת השי"ת.

ונקודת הביאור בזה יובן, ע"פ מ"ש בליקוטי תורה פ' אמור ד"ה ונקדשתי סעיפים ג־ד (לא, ג ואילך) שיש כמה מדריגות בשערות.

דלמרות שהשערות ענינם הצתמצמות הדבר עד קצה האחרון, **אמנם** אם הדבר

תער"ב ח"א פק"ז ע' ר"ו. ובכ"מ].

6) כמבואר בדא"ח ענין אז יבקע כשחר אוריך רס"ו ע' רנ"ח ואילך, **תערב ח"א פ' רע"ג (ע' תקנ"ג ואילך)** ובכ"מ.

הראשון שהן מקור השערות הוא מדריגא נעלית ביותר ובבחי' א"ס ובל"ג, הרי גם השערות משם הן קדושה ואלקות ומגלים הרבה אור.

דכאשר נמשכים שערות ממכ"ע, דהמקור הוא אור מוגבל, הנה השערות שהן באין ערוך לגבי אור הגבול נבדלים מההכרה והביטול למקורם מפני מיעוט האור והחיות במאד ונופלים לחיצונים[7].

אבל כאשר נמשך אורות, הארה דהארה, מן הא"ס, הרי מה שבאי"ע, ע"ה שאינו א"ס ובל"ג, כ"א בבחי' גבול והתחלקות (ממכ"ע), אבל האור והחיות המצמצם הזה עדיין מרגיש מקורו ובטל אליו ובכלל רשות הקדושה.

[ואדרבה לפעמים מבואר מעלות גדולות מאוד מבחי' שערות, וכענין נובלות חכמה שלמעלה תורה[8], **שההלכות** הן כמו שערות מן הא"ס **דחכמת** התורה. ואע"פ שההלכות הן מצומצמות מאוד לגבי חכמת התורה הבלתי גבולית, ה"ה עצמן תורה, ואדרבה הן מטרת התורה. וכמובא באגה"ק סי' כ"ט [9]שהלכות שרשן בכתר ונקראים כתרא של תורה וכו'].

ובזה יובן מה שלפעמים השערות הן ענין של קדושה, וכמו בנזיר גדל פרע שער ראשו[10], וכן בכהן גדול כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן[11] זקן אהרן ולפעמים הו"ע של קליפה שצריכה גזיזה, וכענין והעבירו תער על כל בשרם[12] בלויים (שהביא למחלוקת קרח) ושער באשה[13] ערוה וכו'.

שכ"ז תלוי **בהמקור** של השערות, אם המקור בבחי' א"ס גם השערות הן ברשות הקדושה, ואדרבה כו', ואם מקורן בבחי' גבול ה"ה שייכים לחיצונים וצריכים גזיזה.

ובזה יובן למנהג ישראל זה: למה נעשה ענין ומנהג מגזיזת שערות הראש של תינוק בן ג' שנה, והוא מפני ששערות של תינוק זה הן עד"מ שערות **דקדושה**

---

7) ולהעיר מדרמ"צ מצות אחדות ה' פ"ג (ס"ב, ב) שע"י ענין זה יובן היאך נהי' ענין הכפירה כחשו בהוי' לגמרי ולומר לא הוא ר"ל, שאינו בחיק הבריאה מצ"ע, כ"א נעשה בידי אדם, דמצד הבריאה הקליפות קרו לי' אלקא דאלקייא עכ"פ רק שנמשך משם דרך הארה דהארה להוות עניין הכפירה בעיקר כליל ר"ל.

8) ראה אגה"ק סי' י"ט (קכ"ח, סע"ב), תער"ב ח"א פ' קע"ג ע' ש"נ ואילך.

9) תניא ק"נ, א' ואילך.

10) במדבר ו, ה'.

11) תהילים קל"ג, ב'. ונת' בכ"מ ומהם, רע"ח ד"ה כשמן הטוב ע' רפ"ד ואילך (שם סו"ע רפ"ט - רצ"א) ובכ"מ.

12) במדבר ה, ז. ומבואר בספרים ובדא"ח שהוא מטעמי מרידת קרח, וראה (לדוגמא) עטר"ת ע' תק"ג ואילך. וראה להלן הע' 157.

13) אשה הו"ע הנוק', וממילא האדה"א ממנה ה"ה בבחי' לעו"ז.

בהיות שרשן נעלה מאוד.

וגוזזין אותן ומניחים **פיאות הראש**.

לפנינו יש ב' מאמרים בתורת חב"ד, הא' מהמהרי"ד והב' מהמגן אבות, שמבארים ענין גזיזת השערות.

ותוכנם אינו שוה:

המהרי"ד מבארו ע"ד ענין ראשית הגז, היינו שהשערות **שגוזזין** הן קדושה וטוב, ונותנים אותם למעלה כביכול כנתינת ראשית הגז. רק שיש **גם** מעלה בענין הפיאות שמניחים.

והמגן אבות מבארו שעיקרו בשביל הנחת פיאות הראש, שענינם אור אלקי שלמעלה מהשתלשלות לגמרי.

וכוונתינו בזה להציע כאן ב' המאמרים אות באות, ולפענחם בדרך אפשר, מפני שנרשמו בקיצור ובראשי פרקים בלבד.

מאמר כ"ק אדמו"ר ר' יצחק דובער מליאדי[14]

בגמרא (חולין פי"א[15]) ראשית הגז נוהג בארץ ובחו"ל[16] כו' כמ"ש[17] מגז צאנך תתן[18] לו, וכתיב[19] ומגז כבשים יתחמם, כי[20] בש"א כבשים לשון כובש עון[21] ישוב ירחמנו יכבוש עונותינו[22] וכובש עון ועון עצמו אינו נמחק. ובה"א כבשים לשון כבוס תכבסני[23] ומשלג אלבין. פי' כובש אתכפ' וכבוס לשון אתהפכא חשוכא לנהורא.

והנה צמר מכבשים בחי' שער רישי' כעמר נקא[24], והנותן[25] שלג כצמר כי שלג יגמה"ר לבושי' כתלג חיור, והכבשים הפריד יעקב[26] כבש) כ' ב' ש'. כ' כתר ב' חו"ב שי"ן ג' מדות בחי' מדות שע"פ חכמה[27]. וכשב מדות שלמעלה מהחכמה שי"ן קודם לבי"ת טורי חשוכא[28].

והנה[29] שער באשה ערוה. וכן לויים[30] והעבירו תער כו' שיש יניקת החיצונים משערות, אבל נזיר[31] קדוש יהי' גדל פרע כו' וקדושה תלוי בשערן, וראשית הגז

---

14) כמה עניני מאמר זה ראה ס' הליקוטים דא"ח - צ"צ - ערך כבשים ע' כ"ד ואילך. ההערות לדרוש זה נלקחו מילקוט התוספרת לריי"צ יחי' סרברנסקי עם הוספות אחדות.

15) דף קלה, א'.

16) אי"ז להלכה כמו שכתוב בי"ד ה' ביכורים ושאר מתנות כהונה פ"י ה"א, אבל כ"ה לשון המשנה רי"פ ראשית הגז. וראה הפיענוח אחרי דרוש זה.

17) דברים יח, ד.

18) שלך. ולר' אלעי מדמהו לתרומה שנהוג רק בא"י וכן הלכה.

19) איוב לא, כ. חולין קלז.

20) ילקוט שמעוני פ' פנחס רמז תשעו.

21) מיכה ז, יט. ר"ה יז, א'.

22) ולהעיר מתורת לוי יצחק רשימה למס' גיטין.

23) תהילים נא, ט.

24) דניאל ז, א.

25) תהלים קמז, טז.

26) בראשית ל, מ.

27) עי' ספר הערכים־חב"ד אות שי"ן ע' תה.

28) עי' ספר הערכים־חב"ד אות שי"ן ע' תמה־תנ.

29) ברכות כד. זח"ג קכ"ה, ב' קכו, א' קמב, א' קנא, ב. ועי' יומא מז.

30) במדבר ח, ז. ויש להעיר שזהו חוץ מהפיאות, כ"כ רבינו בחיי פ' בהעלותך. ובאבן עזרא כתב זה בשם המעתיקים, וע"ע בשו"ת יוסף אומץ סימן מ"ה.

31) במדבר ו, ה.

ג"ר בז"ת.

והנה הפאה גימט' אלקי', ושתי פאות כמ"ש[32] וידעת היום כי הוי' הוא האלקים יחוד הוי' ואלקי' בשמים ממעל ועל הארץ מתחת יחוד הוי' ואלקים בסוכ"ע ובממכ"ע.

וז"ע[33] ומחץ פאתי מואב[34] פי' מו אב, אב בחי' חכמה, ומחץ לשון מחיצה פלוגתא כו', חכמה דקדושה מוסר אביך[35], ויש חכמה דקליפה אכלה ער מואב, וב' פאות מחברים הוי' חכמה עם אלקים מל'.

וראשית הגז אינו נוהג אלא ברחלות כבש מדת הרחמים ואינו נוהג אלא במרובה שתי רחלות, ורחל היתה יפ"ת ויפ"מ[36], ב' בחי' בנשמה הארת הנשמה ועצם הנשמה, ובה"א חמש צאן עשויות ה' חסדים ולעשות מהם אבנט ל"ב אמה ל"ב נתיבות חכמה ומעשרות בעליהן עשר אעשרנו[37], חומש, והחמשית לפרעה[38].

ובן ג' ע"ד בן ג' שנים הכיר אברהם את בוראו כי ג' שנים ערלה, ונותן לכהן, בחי' ורב חסד כו', ואהרן בן שלש ושמונים שנה בדברם אל פרעה כי שלש בחי' ערלה ערלת לבבכם ואח"כ הכיר ג"כ את בוראו ובן שמונים לגבורה[39] איזהו גיבור הכובש את יצרו[40] ובן שמונים מקבל מבחי' גבורה בחי' בינה שמינית ואני בינה לי גבורה[41], וגבורה גימ' ג"פ חסד ואהרן איש החסד איש ל' שר כמו איש הר הבית שמקבל מרב חסד.

פענוח מהנ"ל בדא"פ

א. בגמרא (חולין פי"א) ראשית הגז נוהג בארץ ובחו"ל כו' כמ"ש מגז צאנך תתן לו

32) דברים ד, לט.

33) בההמשך בסוף הדף בסידור מהרי"ד כתב, והנה פאה גימ' אלקים וכתיב ומחץ פאתי מואב שפאה גימ' אלקים עושה מחיצה שלא יהי' יניקה למואב מו אב חכ' דקליפה.

34) במדבר כד, יז.

35) משלי א, ח.

36) בראשית כט, יז.

37) בראשית כח, כב.

38) בראשית מא, לד. מז, כד. כו.

39) אבות פרק ה' משנה כב.

40) אבות פ"ד משנה א'.

41) משלי ח, ד.

מדמה גזיזת שערות הראשונה לתינוק בן ג"ש לראשית הגז, מפני שגזיזת השערות ראשית הם לגזיזת שערותיו, ומבאר שגזיזת שערות זו קדוש הוא **כמו** ראשית הגז, שניתן לה', לכהן. ולפי דרוש זה העיקר בגזיזת שערות התינוק הוא השערות **שגוזזים** לא (רק) הפיאות שמניחים. שיש בגזיזה זו משום קדושה!

ונוהג בארץ ובחו"ל (כ"ה הלשון במשנה, אע"פ שברמב"ם ה' ביכורים פ"י ה"א שנהוג רק בא"י, אבל רגיל הוא בדא"ח להביא ולבאר גם שיטה שאינה להלכתא. דהיות שיש מקום **בהלכה** לשיטה זו מוכח **שבפנימי'** הענינים יש ג"כ מקום לזה. ובפנימי' יש מקום **לשתי** השיטות. ואדרבה לפעמים שע"פ פנימי' הענינים יציבה יותר השיטה שאינו להלכה למעשה[42]).

וי"ל הכוונה בזה, **שבהיות** שית"ל **שענין** ראשית הגז (של תינוק בן ג"ש) הם קדש הוא מפני ששרשם בכתר, ממילא אין שום גדרים והגבלות במקום וזמן[43], שהרי קדושתו **למעלה** מהשתלשלות (יגמדה"ר) ומשו"ז **נמשך** הקדושה **גם** בחו"ל.

ב. ונוהג **רק** בכבשים, וטעם **הפנימי** לזה הוא מפני שענין הכבש הו"ע של **רחמים** וכמבואר בדא"ח[44] שקולו קול שמעורר רחמים, ובפנימי' הענינים, גז הרחלים קשור ליגמדה"ר שלמעלה מהשתלשלות.

וי"ל בדא"פ ששייכותו לילדים קטנים הוא מענין "כי נער ישראל ואהבהו"[45], **שטבע** הילדים לעורר אצל הכל (אף אצל כאלו שטבעם נוטה יותר לגבורות) רחמים וחסדים פשוטים[46].

---

42) וכמה דוגמאות לדבר, ומהם:

א) עיצומו של יום מכפר גם בלי תשובה לרבי (שבועות י"ג, א) שחסידות מביאה שיטה זו לומר, שאע"פ שאין הלכה כרבי, אבל **הענין** הוא כרבי, שכאשר אדם שב ביוהכ"פ ומתכפר, אין כפרתו לפי ערך תשובתו כ"א לפי ערך ובמדריגת מעלת עיצומו של יום. וכמשנת' בלקו"ש ח"ד ע' 1149 ואילך.

ב) כיון דאידחי אידחי, בנוגע לתענית ציבור שחל בשבת קדש (מגילה ה, א'). שלמרות שאין **ההלכה** כרבי ודוחין התענית (ובתענית אסתר מקדימין), אבל **הענין** שחל תענית בשבת מוכיח **שבפנימי'** הענין נדחה ענין **השלילי** שבהתענית (מפני חטאינו גלינו) ונשאר רק צד החיובי (שעתידים ימים אלו ליהפך ליו"ט כו'. י"ד ה' תענית בסופו). ראה לקו"ש חלק ל"ג ע' 156 ואילך וש"נ.

ג) שתשובה אינה מצוה בהיותה למעלה מן "אברים (פרטיים) דמלכא" ובכלל מצוות כלליות, (כאמונה וכו'), שלמרות שכ' ברמב"ם להתוודות עם התשובה, אבל ישנו **איכות** בתשובה שמעל לתומ"צ. וראה לקו"ש חל"ח ע' 18 ואילך (וש"נ) ובכ"מ. **ועוד**.

43) ששייך להשתלשלות ואדה"ע דוקא. וכמבואר בכ"מ.

44) לקו"ת ויקרא לז, סוע"א. וראה שם בהמשך.

45) הושע י"א, א. [ראה ד"ה כי נער ישראל תרס"ו ע' תתקע"ד ואילך; תשט"ז, ספה"מ תשט"ז ע' למ"ד ואילך].

46) ראה רס"ה ע' מ"ט ואילך, שיש שם ג' סוגי רחמים: א. רחמים מצד הרגש. ב. רחמים מצד הרוממות. ג.

ועד"ז **ענין** כי נער ישראל מעורר כביכול למעלה רחמים רבים.

וכתיב ומגז כבשים יתחמם פי' שטבע הרחלים מעורר חום ורחמים, ומרומז **בתיבת** כבש, שענינם רחמים, כי **בש"א כבשים לשון כובש עון**[47] **ישוב ירחמנו יכבוש עונותינו וכובש עון ועון עצמו אינו נמחק** פי' אפי' לבית שמאי שס"ל שכובש עון לבד, הרי **כדי** לכבוש ולכסות על העון צ"ל גילוי מבחי' יגמדה"ר כדי לכבשם ומבאר שהו"ע אתכפי' שהרע נכפה ומתעלם מצד התעוררות הרחמים.

ובה"א כבשים לשון כבוס תכבסני ומשלג אלבין פי' כובש אתכפי' וכבוס לשון אתהפכא חשוכא לנהורא שלב"ה הגילוי דיגמדה"ר נעלים כ"כ עד **שנהפך** העון לטוב ולזכות, הרי שענין הכבש לכו"ע הו"ע של רחמים.

ג. ועד"ז יובן בד"פ בנוגע לצמר הכבשים וכדמפרש ואזיל: **והנה צמר מכבשים** פי' בדרך **כלל** ובפשטות צמר בא מכבשים, מפני שענינם בגשמיות **לחמם** (כנ"ל) והוא מפני שענינם ברוחניות הוא מגילוי מדות הרחמים, ויש בזה ב' בחינות: א. **בחי' שער רישיא כעמר**[48] **נקא.** ב. **והנותן שלג כצמר כי שלג יגמדה"ר לבושי' כתלג חיוור**, פי' יש ענין שצמר נדמה לשער הראש ויש ענין (שלמטה מהנ"ל) שצמר נדמה ענין **לבוש** חיור משלג, **ושניהם בד"כ** בבחי' יגמדה"ר.

הרי שכבשים ענינם **רחמים** וצמר (שערות) דילי' הן הארת וגילוי אותן רחמים.

ד. והנה כל זה בדרך כלל שכבשים ענינם רחמים, וגם צמרם מרמז ע"ז, אבל בדרך פרט יש בזה ב' מדריגות[49]: רחמים דסדר השתלשלות, ורחמים שלמעלה מהשתל', והם ב' הענינים דכבש וכשב, כבש ענינו רחמים דהשתלשלות וכשב ענינו רחמים **שלמעלה** מהשתלשלות, והוא החילוק בין כבש וכשב:

רחמים פשוטים.

ומדות הרחמים שלמעלה מהשתל', הן ענין הב'. וצ"ע.

47) בר"ה יז, א' הוא מחלוקת ר' אלעזר ור' יוסי ב"ר חנינא. ובילקוט שמעוני פנחס רמז תשע"ו שהוא מחלוקת ב"ש וב"ה. (וכ"ה בכ"מ בחז"ל).

וראה לקו"ש ח"ו ע' 390 ואילך [ש"נ]. אגרות קודש ח"ג ע' מ"ד ואילך.

48) הפסוק דניאל ז, ט "לבושי כתלג חיוור, ושער רישיא כעמר נקא נת' בדא"ח בכ"מ, ומהם: ספה"מ מלוקט ח"ד ע' של"ה ואילך. [בדפוס החדש ח"ד ע' רנ"ב ואילך]. וש"נ לסידור אדה"ז סג, ב' ואילך, ושם מבאר החילוק בין ב' הענינים ששער רישיא כעמר נקא נעלה מלבושי' כתלג חיוור והוא למעלה מיגת"ד, בחי' העצם. ולבושי' כתלג כו' הו"ע יגמדה"ר שמתקנים פגמים. ומובן למה משנה המהרי"ד בסדר הפסוק ומקדים שער רישי' להנותן שלג.

49) כמבואר בדא"ח מדריגות שונות ביגמדה"ר גופא, ומהם: רע"ח ע' כ' ואילך.

והכבשים[50] **הפריד יעקב כבש כ' ב' ש' כ' כתר ב' חו"ב שי"ן ג' אבות בחי' מדות שע"פ חכמה** שהו"ע רחמים דהשתלשלות, **וכשב מדות שלמעלה מהחכמה שי"ן קודם לבי"ת טורי חשוכא**, וכשהשין קודם לב' היינו מדות שלמעלה מן השכל, והו"ע טורי חשוכא למעליותא, רחמים שלמעלה מהשתלשלות שבבחי' ישת **חשך** סתרו, ואע"ג דשתיהן בבחי' אלקות וקדושה, אבל החילוק הוא **בצמרם** היינו השערות **שנמשכים** מבחי' הכבש.

השערות שנמשכים מכבש, בהיות שהרחמים הן רחמים דהשתלשלות הוי **השערות** שלהם בבחי' **קליפה**[51]. והשערות שנמשכים מבחי' כשב דהיות הרחמים בחי' רחמים **שלמעלה** מהשתלשלות, הוו גם השערות דילי' בבחי' רחמים דקדושה ענין יגמדה"ר!

ה. ובזה יובן הטעם למה לפעמים השערות ענינם קליפה ולפעמים הם בבחי' קדושה ובמדריגא עליונה מאד וכדמפרש ואזיל: **והנה שער באשה ערוה וכן לויים והעבירו תער כו' שיש יניקת החיצונים משערות** בהיות שמדריגת אשה[52] וכן הלויים[53] בבחי' השתלשלות ומשו"ז השערות שלהן הן בבחי' קליפה, וצ"ל כיסוי או הסרה, **אבל נזיר**[54] **קדוש יהי' גדל פרע כו' וקדושה תלוי בשערן**, בהיות שנזיר נפלא בנזירותו, בבחי' קדושה שלמעלה מהשתלשלות, לכן גם שערותיו קדושות, ואדרבה **ע"י** שערות הנזיר מתגלה ונמשך גילוי מקדושת מדריגת הנזיר, כענין השערות להמשיך (העצמות) מלמעלמ"ט.

ולאחר כ"ז יובן בענין ראשית הגז שניתן לכהן מפני שמרמז לענין קדושה העליונה, וראשיתו צ"ל נותן לה' [לכהן] וז"ל: **וראשית גז ג"ר בז"ת**, פי' **שענין** גילוח הכבשים והסרת צמרן הוא מצוה מפני ששערות כבשים הם גילוי מבחי' רחמים שלמעלה מהשתלשלות, וע"י הגז נמשכים ומתגלים בהשתלשלות כרמז

---

50) בהבא לקמן ראה לקו"ת לז, ב' ואילך.

51) דהארה דהארה דממכ"ע, הוא בבחי' צמצום ומיעוט כ"כ ע"ד שאפ"ל בחי' אחוריים ופירוד וכו'. וכנ"ל בהפתיחה.

52) בחי' נוקבא. וראה לעיל הערה 13.

53) בינה ולא חכמה.

והנה בנוגע ללוויים שרשם מאוד נעלה, ומשו"ז לעת"ל יהיו הלווים כהנים, ואדרבה הסרת השערות שלהן מורה על מעלת העצם, (עד"מ הפנים) שלמעלה מגילוי והארה [שערות דאהרן], אבל בזמה"ז הוא בהעלם, ומשו"ז השערות הן קליפה, והעצם אינו בגילוי עד לעת"ל.

ובזה מבואר טענת קרח וטעותו. ואכמל"ב.

וראה ספה"מ עטר"ת ע' תק"ג ואילך ובכ"מ.

54) במדבר ו, ה. וראה (בקיצור עכ"פ) דרמ"צ קי"ג, א־ב.

וענין גז [שערות] המשכת המוחין במדות ולמטה יותר. דהיינו הכבש עצמו הו"ע רחמים נעלים בעצמיותן ואינן באות בהתגלות וע"י הגז (שערות) נמשכים הרחמים בהשתל' דרך המוחין (ג') והמדות (ז) וכו'.

[ו.[55] והנה הפאה גימט' אלקי', ושתי פאות כמ"ש וידעת היום כי הוי' הוא האלקים יחוד הוי' ואלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת יחוד הוי' אלקים בסוכ"ע ובממכ"ע, וז"ע ומחץ פאתי מואב פי' מו אב, אב בחי' חכמה, ומחץ לשון מחיצה פלגותא כו' חכמה דקדושה מוסר אביך, ויש חכמה דקליפה אכלה ער מואב, וב' פאות מחברים הוי' חכמה עם אלקים מל'.

ונבאר סעיף זה להלן לבסוף אי"ה].

ז. וראשית הגז אינו נוהג אלא ברחלות כבש[56] מדת הרחמים כמו שנת"ל שכבש דוקא ענינו רחמים שלמעלה מהשתלשלות וממילא הגזיזה מהם הוא ג"כ ענין של רחמים וקדושה.

אבל יש פלוגתא **בשיעור** ראשית הגז, כמה כבשים צ"ל כדי שיתחייב בראשית הגז, דהיינו כמה בחינות ברחמים צריכים להיות, כדי שיהיו הכבשים **בבחי'** רחמים שלמעלה מהשתלשלות ויהיו גם גיזתם קדש: והוא ענין **ואינו נוהג אלא במרובה** פירוש עם היות שכבשים ענינם רחמים, הרי כבש א' עד"מ יהי' ענינו רחמים דהשתלשלות[57], ורק כאשר יש ריבוי (עכ"פ יותר מא') כבשים[58], נמשכים ע"י בחי' רחמים שלמעלה מהשתלשלות.

ולבית שמאי היינו **שתי רחלות.** והטעם שבשתי רחלות נמשכים רחמים נעלים אלו הוא מפני שרחל השני' מורה על הרחמים שלמעלה מהרחמים שמרומזים ע"י רחל הא', היינו רחמים שלמעלה מהשתלשלות, וכענין **ורחל היתה יפ"ת ויפ"מ,[59] ב' בחי' בנשמה הארת הנשמה ועצם הנשמה.** דאם יש כבש (רחל) א' בלבד ה"ה ענין הרחמים דז"א, אבל כאשר יש ב' רחלים הוי השני בבחי' כבש [כשב] נגד רחמים שלמעלה מהשכל'.

---

55) מפני סיבות של **סידור** נתתי פיענוח קטע לבסוף. אבל שלא לשנות מסדר הדרוש הנני מעתיקו כאן אות באות.

56) כוונתו לכשב, וכנ"ל סעיף ד', ולא דק. [ועצ"ע].

57) שנקרא לעיל ס"ד כבש.

58) ואז נקראים כשבים.

59) ראה תו"א כ"ג ב' ואילך. ושם שרחל ענינה **ביטול** שמאפשר היותה בב' המדריגות: א. יפת תואר דז"א. ב. ויפ"מ הוא המשכת הארת פנים מלמעלה מהשתל' תוך ז"א, ומוכח שיפ"ת הוא בהכרח הקדמה ליפ"מ.

ועיקר ענין הרחמים שנמשכים ע"י השערות הו"ע הרחמים שלמעלה מהשתל'. שהרי משערות דז"א (השתל') אין נמשך רחמים כלל.

והנה ענין השערות ענינם גילוי והמשכה למטה. והיינו שהכבשים מצ"ע ענינם למעלה מהשתלשלות וגילויים בהשתלשלות, ובעולמות הוא ע"י השערות.

ולבית שמאי סגי ב' רחלים להמשיך דרך שערותיו גילוי הרחמים שלמעלה מהשתלשלות בעולמות.

אמנם **ובה"א חמש צאן עשויות ה' חסדים**, שלא סגי גילוי שע"י שערות רחל א' כ"א צ"ל ה' רחלים, וענינם ה' חסדים.

וחילוק ב"ש וב"ה הוא בשתים: לב"ש צ"ל ב' רחלים ולב"ה ה'. אמנם ישנו חילוק גם **בענינם** שלב"ש הא' הוא בחי' ההשתלשלות והשני למעלה מהשתלשלות, ולב"ה **חמשתן** בחי' ה' חסדים, **היינו** שכלם בבחי' גילוי בהשתלשלות.

הרי חילוקם במספר הכבשים וגם בענינם ולב"ש הכבשים מדרי' שונות. ולב"ה כולן מדרי' ההשתלשלות.

והחילוק ביניהם יל"פ דלב"ש הגילוי הוא בכללות לבד ולב"ה צ"ל הגילוי בפרטות, ובד"כ הוא כחילוק תוהו (כללות) ותיקון (פרטות והמשכה).

וזה מתאים להחילוק שבין ב"ש לב"ה, שב"ש ענינה גבורות ועלי'[60], וממילא גם גילוי י"ג מדה"ר הוא רק בכללות, וסגי רחל א', ולב"ה הגילוי המשך מלמעלה מהשתלשלות בגילוי בפרטיות כענין עולם התיקון. ולזה צ"ל ה' רחלים.

ולעשות מהם אבנט ל"ב אמה[61] **ל"ב נתיבות חכמה** שהשיעור של גז שממנו לוקחים המתנה צ"ל כדי לעשות אבנט שקשור עם ספי' החכמה.

ובחכמה[62] ב' ענינים שנוגעים לנידון, מצד א' ה"ה אור עצמי ושייך עדיין לאלקות שלמעלה מהשתלשלות, וביחד עם זה ענין החכמה שייך לגבורות והשתלשלות (התחלקות) שיומשכו הרחמים שלמעלה מהשתלשלות למטה בעולמות.

וי"ל גם שהאבנט הי' של שעטנז, ומבואר בכ"מ שהיותו של שעטנז ובכלל

---

60) להעיר מהנת' בדא"ח (כמדומני שכן ראיתי ושכחתי איפא כעת) שחילוק הפרד"ס (רמ"ק) והע"ח (אריז"ל) הוא כחילוק "תוהו שבתיקון" "ותיקון שבתיקון", ומעי"ז יל"פ כאן חילוק ב"ש וב"ה בענין יגמדה"ר (**גילוי** ע"י **מדות** בכלים).

61) חולין קל"ח, א'.

62) ראה תער"ב ח"א פ' קצ"ז (ע' ת') ואילך, ושם דהא בהא תלי'. וראה שם שי"ט בשם החייט שהחכמה יש בה קצת דין.

הקדושה הוא בהיותו מבחי' שלמעלה מהשתלשלות כמו שמבואר[63] בנוגע להאפוד והחושן כו'.

ובמיוחד להדיעה שכן הי' גם אבנטו של כהן הדיוט, הרי גם בכהן הדיוט הו"ע גילוי שלמעלה מההשתלשלות. (וע"ד שנת"ל בענין ראשית הגז שנוהג בארץ ובחו"ל).

ומעשרות בעליהן עשר אעשרנו חומש והחמשית לפרעה עשר ענינו השתל' וב"פ עשר היינו חומש, ובחי' החמישית שבו הו"ע למעלה מהשתלשלות.

ומכל זה מובן ענין ראשית הגז, שגז הכשב הוא הארת הרחמים שלמעלה משהשתלשלות, ומשו"ז גם הגז (שערות) ענינו קדושה, ונותן לכהן.

ח. ועם כל זה יובן ענין גזיזת שערות התינוק, שמניחים שערותיו פרועות עד ג"ש ואז גוזזים אותם לראשונה, [ומניחים לו שערות בפאות הראש[64]] והטעם הוא **ובן ג' ע"ד בן ג' שנים הכיר אברהם את בוראו כי ג' שנים ערלה.**

והנה בפשטות עד ג"ש **לא** הכיר אברהם את בורא, וכן שהג' שנות ערלה שאסורות בהנאה והן קליפות וכו', אינן אלא לגריעותא, אבל יל"פ גם למעליותא די"ל דאברהם משנולד הי' קשור עם אלקות ובהיותו בן ג' התחיל אצלו ענין **ההכרה** דהיינו שעד אז הי' הקשר שלו עם אלקות מצד הנשמה לבד בבחינת אמונה שלמעלה מן השכל. ובן ג"ש התחיל אצלו ענין ההכרה והידיעה השכלית באלקות, שהוא מצוה כמ"ש הרמב"ם בתחילתו, ונק' בספר תניא קדישא (פל"ג) בשם "דירה בתחתונים".

ועד"ז יל"פ ערלה (וכמבואר בכ"מ) שהג' שנים של ערלה[65] ענינם אלקות בהתעצמות כ"כ עד שאינו שייך לגילוי כלל, ורק משנה הרביעית נמשך הגילוי קצת בעולם, ועדיין הוא קדש (נטע רבעי) עד השנה החמישית שניתן לכ"א לאכול שענינו שאלקות נמשך בעולם גם בעניני חול[66].

ועד"ז בתינוק, עד ג"ש הי' כל חינוכו ומהות (אפשרות) שייכותו לאלקות בבחי' אמונה לבד, שלמעלה מן השכל לגמרי, והתבטא בפריעת שערות הראש למעליותא,

---

63) ראה לקו"ש חל"ו ע' 155 ואילך, **וש"נ**.

64) ית' לקמן קצת, וביותר בדרוש האדמו"ר רש"ז מקאפוסט שנדפס להלן.

65) ראה תורת מנחם חי"א (שיחת י' שבט תשי"ד) ע' 46 ואילך. (וש"נ ללקו"ת רי"פ קדשים (כ"ט, סע"א ואילך) **ולכ"מ**).
ושם ב' הקצוות, שערלה אסורה בהיותה שייכת לקליפות טמאות מחד ובהיותה ענין שלמעלה מהמשכה והתיישבות - ענין האו"ש מאידך.

66) למעליותא. וכמובא בדא"ח יתרון ענין בכל דרכיך דעהו וכל מעשיך לש"ש גם על תומ"צ עצמן. ד"ה ושבתי בשלום תשל"ח [מלוקט ח"ב] ס"ח ואילך (ע' קס"ב ואילך). וצ"ע מענין גדול מצווה ועושה כו'. ואכ"מ.

שהן למעלה מענין הגילוי וההמשכה **השכל** של התינוק. ובהיותו בן ג"ש, אז מתחיל אצלו ענין הלימוד במוחו, וגוזזין השערות, שהן גילוי מן האמונה שמעל לשכל, ומניחים רק **פיאות** הראש.

אמנם שערות אלו שעד ג"ש קדושים המה, שהרי פריעתן הוא בהיותן ערלה למעליותא, שאינן יכולים לבוא בהמשכה וגילוי בידיעה והכרה כ"א באמונה לבד. ובהיותו בן ג' שנים גוזזים אותם, ובזה נותנים פריעת ראש למעליותא לו ית' שיומשך מן האמונה לבוא בכלים ואו"פ.

ט. ונותן לכהן בחי' ורב חסד כו', וכמבואר בחסידות החילוק בין חסדים דאברהם ודאהרן[67]. שאברהם ענינו חסדים דהשתלשלות ואהרן החסדים שלמעלה מהשתלשלות, **ואהרן בן שלש ושמנים שנה בדברם אל פרעה כי שלש בחי' ערלה ערלת לבבכם ואח"כ הכיר ג"כ את בוראו ובן שמנים לגבורה איזה גיבור הכובש את יצרו ובן שמנים מקבל מבחי' גבורה.**

ואע"פ שנותן לכל כהן שירצה, מ"מ כללות ענין הכהנים מרומז באהרן. וענין הכהונה אצל אהרן שייך לבואו אל פרעה בהיותו בן פ"ג שנים.

והענין, כמבואר בכ"מ[68] שפרעה ענינו תוהו שלמעלה מהשתלשלות, ומשה בחי' חכמה למטה מבחי' הכתר, בא אצל פרעה בכח ה', להתגבר על פרעה ולבטל הפרעה דלעו"ז **ולהמשיך** את האורות דפרעה דקדושה שיומשכו בהשתלשלות וכלים, ועד"ז אהרן שהלך עם משה הרי כל ענינו תיקון והמשכת האורות העליונים דתוהו בתיקון, ומרומז גם בהיותו ענין של גבורה, תוקף וביחד עם זה צמצום שיומשך האוב"כ.

ובדרך פרט הג"ש היתירים ענינם, שכל המשכת האורות מתוהו בתיקון הוא אחרי הג"ש שגם בקדושה הם כמו עולם התוהו עצמה.

וענין השמנים הם ענין של גבורה, וגם ענין של בינה, ספי' הח' מלמטלמ"ע[69], **בחי' בינה שמינית ואני בינה לי גבורה** ואע"פ שמספר הח' הוא בחי' שלמעלה מהשתלשלות, מ"מ לאידך מבחי' הבינה מתחיל ענין הדינים[70], שהוא נותן אפשריות להמשכת האור מלמעלמ"ט בכלים.

---

67) ספה"מ תרנ"ז ע' ק"א ואילך ובכ"מ.

68) ראה ספה"ש תשנ"ב ח"א ע' 281 ואילך **ושנ"ג**.

69) ראה תער"ב ח"ב ע' א' פ"ח ואילך.

70) כמאמר בינה מינה דינין מתערין. (ויש בזה גם למעליותא). ראה תער"ב ח"ב פ' תי"ט (ע' תתס"ט ואילך).

והו"ע **וגבורה גי' ג"פ חסד** היינו שבאמת הכוונה **פנימי'** בגבורות הוא שיומשך בהשתלשלות[71].

ואהרן איש החסד פירוש שענינו **להמשיך** חסד, ולשון איש החסד פי' **איש ל' שר כמו איש הר הבית** (הממונה על הר הבית) וכמו"כ אהרן, הוא האיש שע"י נמשך החסד **שמקבל מרב חסד** להמשיכו למטה.

י. וכאשר גוזזין שערות הראש ונותנים אותם לכהן מניחים פאות הראש, [ונחזור כעת אחורה להנ"ל ס"ו (ששם הועתק על סדר הדרוש וכעת נפענחנו בעזהשי"ת)].

ויש לבאר ענין הפיאות. דלפי הנ"ל בדרוש זה, גם מה שנותנים לכהן (השערות הפרועות) הן קדושה (ולא כמבואר בכ"מ שהשערות שנגזזים הן רק קליפה, והקדושה הוא רק בהפיאות), וא"כ יש לבאר מהו"ע של פיאות במקום שגם שאר השערות קדושות המה?

וי"ל הענין בזה (כאן) השערות ראשית הגז הן נתינת הבל"ג - ערלה - לאלקות וב' הפיאות ענינם שמירה שלא יהי' יניקה וכיו"ב.

והנה הפאה[72] **גימט' אלקים** היינו פ"ו. וא"כ **ענין** הפאה הו"ע הצמצום. והכוונה בזה הוא דהפאות הם **בסוף** הראש, והראש בכלל ענינו גילוי המוחין, וסוף הראש פירושו סיום הגילוי בבחי' מוחין.

והצמצום יש בו גם מעלה, שהרי תכלית כוונת הכל הו"ע הגילוי (וכמבואר בכ"מ[73] בענין יתרון יצירה על בריאה וכיו"ב), וכל גילוי הוא בבחי' צמצום, וכידוע ה"כלל גדול" בדא"ח[74] שכל גילוי לגבי הזולת הוא העלם העצמי.

וזהו"ע הפאות (והנחתן) שיומשך גילוי מבחי' המוחין - מה שיכול לבא בהתגלות אמנם לאידך יש בהפיאות גם ענין הצמצום. ומשו"ז נתנו בסוף **ובפאת** הראש להורות שהגילוי הוא מבחי' מהאחרונה שבמוחין. ובזה ממשיך:

ושתי פאות פי' ב' ענינים של צמצום וגילוי מורה על דבר נעלה יותר, והוא **כמ"ש וידעת היום כי הוי' הוא האלקים** בהיות שיש ב' פאות, א"כ האחת הוא

---

71) ובלתי גבורות לא הי' ענין של עולמות כמבואר בשעיוה"א פ"י בענין עולם חסד יבנה (פ, ב') וראה אגה"ק סי' יו"ד (קיד, ב) ובכ"מ.

72) ראה תער"ב ח"ב ע' תתקנ"ו ואילך.

73) ראה תער"ב ח"ג ע' א' שפ"ח ואילך.

74) רנ"ז ע' מ"ז, הובא ונתבאר בהמשך רצ"ד סכ"ה (ספה"מ תשי"א ע' 116 ואילך).

הסוף דאלקות בהשתלשלות[75], היינו אלקים, והשני הוא הסוף דאלקות שלמעלה מהשתלשלות [ע"ד כללות ענין י"ג מדות הרחמים, שהן בבחי' א"ס שלמעלה מהשתלשלות ובא **במדה** כהתואר י"ג **מדות** כו'] והסוף דהשתלשלות אלקים מתאחד עם הסוף שלמעלה מהשתלשלות הוי'. ומבאר ענינו **יחוד הוי' ואלקים** פי' שנמשך בהמדה וגבול הסוף דהשתלשלות אלקות שלמעלה מהשתלשלות באופן שגם הוא יבוא בגילוי.

ובסגנון אחר (וכהמשך הפסוק) **בשמים ממעל ועל הארץ מתחת**[76] **יחוד הוי' אלקים בסוכ"ע ובממ"ע**, שיחוד ב' הפאות מאחד אלקות דסובב ואלקות דממלא באופן שהסובב מאיר בגילוי דרך ממלא[77].

ויש בזה ב' המעלות: א) ענין הגילוי, היינו שייך להעולמות והכלים, ולא יגרום לשבירה או הסתלקות וכיו"ב. ב) ענין אלקות בבחי' בלי גבול.

ובכח זה מבררים ומהפכים הקליפות הכי דקות ועדינות, (שכח בלתי גבולית שאינה נמשכת אוב"כ, שמהם אפשר להיות שלא רק שלא יבררם, אלא אפשר שיוסיף חיות בלעו"ז וכידוע בענין הקליפות שיונקים מחיצוני' מקיף העליון ששם כחשיכא כאורה)[78].

וממשיך בזה ומבאר וז"ע **ומחץ פאתי מואב**[79] מואב הוא קליפה, אבל קליפה נעלה ועדינה שלא בקלות מתעסקים איתה וכמו שממשיך **פי' מ"ו א"ב אב בחי' חכמה, ומחץ לשון מחיצה פלוגתא**[80] **וכו'** פירוש להפריד המ"ו (הקליפה דמואב) מן א"ב (מקום יניקת מואב מן הקדושה).

וי"ל הכוונה בזה מ"ו הוא מ"ה (אדם) בתוספת א', וכמו שד"ם (אדם פחות א') אינו

---

75) להעיר מענין כרוב א' מקצה מזה (סוף עולמות הא"ס) וכרוב א' מקצה מזה (תחלת הנבראים), תו"א פ' תרומה בלשון אדמו"ר בעצמו (פ"א, ב'). ואולי י"ל שעד"ז הו"ע ב' הפיאות.

76) בכללות הוו הוי' הוא האלקים ובשמים ממעל ועל הארץ מתחת הכל ענין א', אבל בד"פ ב' ענינים המה. וכמשנ"ת בשעהיוה"א סופ"ו (פ"א, א'ב), וראה האריכות הנפלאה בתער"ב ח"ב - ג', בענין הוי' הוא האלקים (ח"ב ע' תתקצ"ו - א' קפ"ב) בשמים ממעל ועל הארץ מתחת (שם ע' א' קפ"ב ואילך) ואין עוד (ח"ג מתחלתו (ע' א ר"ז) עד ע' א' שמ"ז)! ואכמל"ב.

77) ויש בזה כמה אופנים: א. שסובב - רק - נותן כח בממלא. ב. שהסובב מתגלה ע"י הממלא אבל נשאר בבחי' או"מ. ג. שהסובב מתגלה ע"י הממלא ונמשך להיות או"פ ממש. ראה רס"ו ע' קכ"ט ואילך, ע' רל"ח ואילך.

78) במדבר כ"ד, י"ז.

79) ראה קונטרס ומעיין מאמר ח' ובכ"מ.

80) להעיר מענין מחצתי ואני ארפא. וראה ד"ה מחצתי תרומה תרמ"ה. וראה תער"ב ח"ב ע' א'ר"ב - ג'.

קשור לאלקות, כן מ"ו (אדם בתוס' א') הו"ע הקליפות[81].

דע"ה דגם קליפת מואב הוא בבחי' פיאות, **היינו** שקליפות מואב דקה משאר קליפות בהבחנתה שהיות שכוונת הבריאה הוא **לא** לתוהו בראה אלא לשבת יצרה, וא"כ, צ"ל המשכת אלקות **בכלים** המרומזים **בענין** הפאות. והראי' **שיש** למואב פיאות.

אמנם סו"ס קליפה היא, ומתבטאת שגם הגילוי שלה בבחי' **כללות** שלא בבחי' פרטות (קטנות ולא גדלות), ומתבטאת בזה שיש אדם **בתוספת** א', והתוספת אינה **יותר** אדם, אלא בלבול ומקור וסבת התערובת, ובריבוי השתלשלות יופיע ע"ד בחי' **תוהו**.

וצריך להיות מחיצה ומחץ **בפאתי** מואב בין חיות מן הקדושה שיש בה ה"אב" שלה להענין (שהוא תחלת) הקליפה שיש בה בחי' מ"ו שבה.

דעם היות שזה לעומת זה עשה האלקים **חכמה דקדושה מוסר אביך, ויש חכמה דקליפה אכלה ער מואב**, אבל אינם דומים זל"ז, דבחכמה דקדושה מורגשת ענין מוסר אביך, הביטול שבחכמה שלמעלה מן החכמה - **מוסר** אביך, ובחכמה דקליפה מורגש ענין ער[82] מואב ההפקרות דחכמה.

יא. ויש עוד ענין בהנחת ב' הפיאות והוא **וב' הפיאות מחברים הוי' חכמה עם אלקים מלכות**, היינו (כנ"ל) המשכת הסוכ"ע שנמשך בצמצום וגילוי היינו בהתיישבות דרך המדוה"ג דהשתל', מלכות, שיומשך א"ס למטה ובבחי' אוב"כ ותיקון.

יב. סיום: ולפי פי' דרוש זה, הנה עיקר ענין גזיזת שערות בתינוק בן ג' שזה הוא שגוזזים שערות הראש בבחי' ראשית הגז ונותנים זה לאלקות, והכוונה שבגיל ג"ש ויום א' מתחיל לימשך איזה גילוי מן האלקות העצמות שבנש"י (ערלה למעליותא).

ונוסף על זה מניחים פאות (היינו בסוף) הראש, שי"ל שהו"ע של שמירה שה"ערלה" למעליותא יומשך בהמדוה"ג דהילד בגידולו, שבהשתמשו בכוחותיו הפנימיים שכל ומדות, ולימוד עמ"נ לעשות, יומשך הפאה מן בחי' הבלי גבול דנשמתו לתת כח בלתי גבולית, בעבודתו במדוה"ג בבחי' גילוי ותיקון. ובאופן שלא יהי' יניקה לחיצונים עי"ז.

---

81) ע"ד הנת' בענין שמירה מזרם וממטר - א' פחות וא' יותר על רמ"ח מ"ע, והו"ע לא תוסיף ולא תגרע. כמדומני שיש בלקוטי לוי"צ.

82) ראה ב"ב ע"ח, ב' שמדמה ער לבחי' עיר שהולך אחרי תאוותו. וידוע הנת' בדא"ח בענין חזיר מיער אותיות מעיר וכו'. (ראה תער"ב ח"א פ' קפ"ה ע' שע"ו ואילך). וראה קהילת יעקב ערך ער בכמה אופנים.

מאמר כ"ק אדמו"ר [שניאור] שלמה זלמן מקאפוסט (המגן אבות)

מכ"ק אדמו"ר שליט"א (כנראה־כ"ק אדמו"ר מקאפוסט) מחרת יוכ"פ תר"נ על תגלחת נכדו שי' ביקשו ממנו אנ"ש דא"ח, ושאל לנכדו אם לומר להם דא"ח והשיב הן, ואמר כ"ק שליט"א בדרך בדיחותא מה איכפת לו אם אומר כו', אח"כ אמר זה המאמר.

להבין ענין תגלחת הנער כשהוא בן ג' שנים, שלא נז' זה בשו"ע ובשום מקום, וגם בסידור ר"י עמדן[83] ז"ל שחושב הנהגות האדם עם בנו מיום הוולדו לא חשב ג"כ ענין תגלחת הנער של ג' שנים, ובכתבי האריז"ל מבואר שזהו"ע גדול שהעיד ר"י סרוק להרח"ו ז"ל (בפרע"ח שער ספה"ע פ"ז) שהאריז"ל הלך עם בנו לכפר מירון על קבר רשב"י ור"א בנו לגלח אותו (ומשמע שהי' זה בהיותו בן ג' שנים) וגם אשתו היתה שם ושהה שם ג' ימים במשתה, וא"כ כיון שזהו"ע גדול יפלא למה לא נמצא זה בשום מקום.

והענין דהנה כתי' הוי' הוי' אל[84] כו' ואי' בכהאריז"ל[85] שהתחלת יגמה"ר הוא מתיקון אל שהוא תיקון הראשון כו' משא"כ ב' שמות הוי' הם למעלה מי"ג תיקונין ונק' ב' פאות הראש[86] וממקום זה שמסתיימין הפיאות מתחילים היגמדה"ר הנ' זקן, וזהו[87] אתר דשארי דיקנא לאתפשטא איהו אתר דחיק שהוא ממיצר הלחיים שתחת האוזן שהוא סיום וסוף הפיאות ומשם מתחיל הזקן שהוא יגמדה"ר וע"כ האריז"ל כשהי' מקצר פאותיו[88] (כי פאותיו היו קצרים) הי' מניח בכדי שיהיו חברו הזקן עם הפיאות כו'.

וזהו ובכן[89] יתקדש שמך כו' ובכן גימט' ע"ח גימט' מזלא יגמדה"ר שעל ידם הוא

---

83) סדר זה נק' שם, בירת מגדל עוז ברכות שמים.

84) ראה שמות ל"ד, ו. וראה (לדוגמא) תער"ב ח"ג סו"ע א' רצ"ג ואילך.
וראה מכתב הרבי כ"ק אדמו"ר כענין הד' שיטות **בחשבון** יגמדה"ר לקו"ש ח"ד ע' 1348 ואילך אג"ק ח"ב ע' שס"ט־ע'. וש"נ.

85) ע"ח שער א"א פי"א (ע"פ אג"ק שבהערה שלפנ"ז).

86) ראה תער"ב ח"ב סו"ע תתקנ"ו ואילך.

87) ראה זח"ג קל"ט, ב', ולפנ"ז קכ"ט, א.

88) ראה לקו"ת להאריז"ל פ' קדשים. ובהציונים דלהלן בהפענוח.

89) נוסח התפילה דברכת אתה קדוש דר"ה ויוהכ"פ. וראה אוה"ת תפילה ע' שע"ב ובסידור מהרי"ד בנידון (חלק ב' ע' קט"ז, א' ואילך).
(ולהעיר מהקשר בין ובכן (מספר ע"ח) והושענות - אני והוא גי' ע"ח ראה רש"י סוכה (מ"ה, א) ד"ה אני והוא, פיה"מ להרמב"ם לסוכה שם פ"ד מ"ה; לבוש לאו"ח סי' תר"ס ס"ב ועוד).

הגילוי מבחי' מל' דא"ס בחי' שמך בבחי' הוי' אלקינו חו"ב וזהו המליכו לאל כו' (עד"ה מן המיצר[90] שבדרוש תקעו הג' דשנת תרל"ז).

ועפ"ז יובן מה שלא נז' ענין התגלחת בשו"ע ובשום מקום (בנגלה) מפני שבחי' זו הו"ע גילוי בחי' שלמעלה מס' השתל'[91] כי התחלת ההשתל' הוא מיגמדה"ר וב' פיאות הראש (שעושים בעת התגלחת) שרשם בב' שמות הוי' שלמעלה מיגמדה"ר כו'.

א. להבין ענין תגלחת הנער כשהוא בן ג' שנים, שלא נז' זה בשו"ע ובשום מקום, וגם בסידור ר"י עמדין ז"ל שחושב הנהגות האדם עם בנו מיום הוולדו לא חשב ג"כ ענין תגלחת הנער של ג' שנים.

ולכאורה א"כ אין בזה ענין ע"פ תורה, ואינה בכלל המנהגים[92] האמיתיים? אמנם אא"ל כן שהרי **ובכתבי האריז"ל מבואר שזהו"ע גדול שהעיד ר"י סרוק להרח"ו ז"ל (בפרע"ח שער ספה"ע פ"ז) שהאריז"ל הלך עם בנו לכפר מירון על קבר רשב"י ור"א בנו לגלח אותו (ומשמע שהי' זה בהיותו בן ג' שנים)**. וא"כ הוא כן ענין גדול במנהגי תורה ובהחלט יסודותיו בהררי קודש עמקי סודות התורה וכו'. וא"כ ראוי לעיין בתוכן ועומק מנהג זה ולבארו באופן שמגלה עמקו וסודו וגם מגלה ומבאר שלמרות מנהג ישראל תורה היא וכו', מ"מ לא נכתבה בשו"ע וכו', בהיותו מעל למדריגות אלו.

ויש קושיא אחת נוספת והיא, שמבואר בכתבי האריז"ל הנ"ל שבלכתו למירון **וגם אשתו היתה שם** (ולא בכדי הביאה עמו, וכש"כ לא בכדי הובא פרט זה בהכתבים) דהכוונה בזה ע"פ הידוע שביתו זו אשתו[93], היינו, שענין האשה הוא שייכותו לעולם הזה המעשה ובבחי' שוב.

ובכאן מתחזקת הקושי' היאך נבאר היות האריז"ל במירון לגזיזת שערות הראש ענין תורני נעלה כ"כ עד שלא הובא בשו"ע וכו' ולאידך סודו שייך לעוה"ז המעשה

---

90) להאדמו"ר רש"ז מקאפוסט.

91) להעיר מהמשנה חגיגה (י, א) וביאורו בדא"ח, שיש גופי תורה, ולמעלה מהם (ע"פ **פנימי'** הענין) יש הררים התלויים בשערה, ולמעלה גם מהם (ע"פ פנימי' הענין) יש אותיות פורחות באויר ואין להם על מה שיסמוכו. וראה בדרושי התרת נדרים. **ולדוגמא** עטר"ת סו"ע תקמ"ד־ח' ד"ה וידבר משה אל ראשי המטות תשמ"ג ועוד).

92) וידוע ומבואר **בכ"מ** שמנהגי ישראל תורה הם (תוס' ד"ה נפסל מנחות כ, ב), ויסודותם בהררי קודש וכו'. וראה ספה"מ מלוקט ח"ד ע' ל"ג ואילך ובהע' 14 שם. (בהחדש ח"א ע' ר"ד). וש"נ ללקו"ש חי"ד ע' 166 ואילך עיי"ש **היטב**. וראה אג"ק ח"ז ע' רל"ה־ו' (בענין גזיזת שערות הבן).

93) יומא ב, א' (במשנה); גיטין נ"ב, א'.

המרומז בזה שלקח אשתו עמו.

ושהה שם ג' ימים במשתה - שגם בזמן התפשט ענין זה על ענין מסויים שלם בזמן - ג' ימים.[94]

ב. ומשום כ"ז צלה"ב וא"כ כיון שזהו"ע גדול יפלא למה לא נמצא בשום מקום.

[וכ"כ לעיל נקודת הביאור, שנמשך ממקום נעלה כ"כ, עד שאין לו מקום כ"א במנהגי ישראל.

דידוע שע"פ פשטות דאורייתא הוא נעלה מדרבנן, ודרבנן נעלה ממנהגי ישראל, אבל ע"פ סוד[95], בהיות דליכא מידי דלא רמיזי באורייתא[96], ומ"ט אמר קרא[97] וכו', הרי מה שלא נאמר בתושב"כ במפורש הוא באמת נעלה מהגילוי דתושב"כ ונמצא שם בהעלם, (ובכללות בחי' תגים, נקודות וטעמי תושב"כ, ובד"פ גם ברמזי האותיות קרי וכתיב חסר ומלא וכו' וכו' וכידוע).

א"כ דברי רבנן הם מסודות ועמקי תושב"כ ומשו"ז חמורים ד"ס יותר מד"ת, וחביבין ד"ס יותר מד"ת[98].

ועד"ז ובעומק יותר בנוגע למנהגי ישראל (כמבואר בנוגע להקפות[99] וכיו"ב) שבהם גנוזים סודות הכי נעלים דתוה"ק. ועד"ז הוא בנדו"ד].

והענין: דהנה כתיב הוי' הוי' אל[100] ואי' בכתבי האריז"ל שהתחלת יגמדה"ר הוא מתיקון אל שהוא תיקון הראשון כו' משא"כ ב' שמות הוי' הם למעלה מי"ג תיקונים פירוש:

י"ג מדה"ר כוללים ב' ענינים הפכיים. מצד א' ה"ה בבחי' בלי גבול, שכל ענינם הוא גילוי אלקי א"ס שלמעלה מהשתלשלות שמשם נמשכים רחמים גדולים כ"כ לכפר גם לשבים וכו', ומצד השני, הרי כל גילוי אלקי הרי כשמו כן הוא שצ"ל בבחי'

---

94) וכידוע מענין עש"ן. ראה לדוגמא דרושי בראשית תשי"ב, תשי"ג. ויש הלשון הידוע שג' ענינים עש"ן "...שעליהם מיוסד ספר יצירה.

95) ראה הע' 81 וש"נ.

וראה מעי"ז המשך תרס"ו בענין יתרון תושבע"פ על תושב"כ ד"ה ויתן לך ע' פ"ח ואילך (ובהחדש ע' קי"ג ואילך), ושם ע' ש"פ ואילך (בארוכה), (ובהחדש ע' תק"א ואילך).

96) ראה תענית ט, א. זח"ג רכ"א, א. וראה ספה"מ מלוקט ח"ד ע' שכ"ב וש"נ (בהע' 12).

97) ראה.

98) ראה סנהדרין פ"ח, ב', ירושלמי שם פי"א ה"ד, (ועוד).

99) וכנ"ל בהערות שלפנ"ז.

100) ראה לעיל הערה 84.

גילוי, היינו שיתקבל אצל המקבל היינו הזולת (הכלי, העולם) באופן שמתקבל, היינו שאינו מבטל את מציאות המקבל מחד ואינו נעלם מן המקבל מאידך.

ומשום זה יש ביגמדה"ר ב' הקצוות: א. רחמים. ב. מידות,[101] (מלשון מדו בד), היינו שא"ס נמשך דרך מדות הללו כדי שיתגלה הבלי גבול בעולם. וכמשנת"ל[102] בענין שערות בכלל, שענינים שע"י נמשך בל"ג במדה כדי שיתגלה בעולם בכלי ודמקבל. ומשו"ז נק' היגמדה"ר בשם מזלא ושערות.

ומהאי טעמא יש מדידה להגילוי די"ג מדות הרחמים, דיש גילויים שבבחי' בל"ג, שהן בל"ג במדריגא נעלית כל כך, עד שאינם יכולים לבוא בהתגלות בבל"ג שלהן כלל, ומשו"ז ה"ה בהתעלמות, ואינן יכולים לבוא בגילוי ע"י היגמדה"ר כלל.

והו"ע הוי' הוי' שלפני היגמדה"ר. דלפי האריז"ל[103] מדה הראשונה הוא אל (והשביעית היא ואמת). מפני שהוי' הוי' ענינם גילוי אלקי עצמי, וממילא אינם יכולים לבוא בהתגלות והתפשטות כלל.

והנה **לפעמים**[104] מתבאר שב' השמות הוי' שקודם היגמדה"ר, הן כנגד ב' האפי' (לחיים) **הפנויים** משערות. **וכדוגמת** הנת' בדא"ח אודות המצח[105].

והענין בקצרה המצח הוא מסך מבדיל (פרסא) שאין לו פתיחה שישתמש לכניסת ויציאת האור משם ולשם (כמו העיניים והאח"פ [אוזן, חוטם, פה]) ומכסים לגמרי על האור האלקי שתחתיהן.

ובזה יש יתרון לעיניים ואח"פ[106] על מצח (וב' אפי'). ועד"ז (במדריגא אחרת) הוא לגבי ענין השערות כמבואר בדא"ח שהן חללים, וע"י חלל השערות נמשך חיות מן המוח והראש לחוץ.

ולמרות שאינו דומה הפתיחה (שערים) דעיניים ואח"פ לפתחי השערות, שהן צרים ומכווצים ביותר, שענינם **בפנימי'** הוא שהחיות שנמשך מהם ועל ידם הוא

---

101) ראה תער"ב ח"ב פ' שנ"ה (ע' תשכ"ו ואילך).

102) בהפתיחה.

103) ראה לעיל הערה 84. וש"נ.

104) כל הבא לקמן עצע"ג והקושיים במ"ש בפנים יוכח מהמראי מקומות שמופיעים בהערות הבאות, אבל לכאו' הענין בכללותו הוא נכון.

105) ראה רע"ח ע' רמ"ז ואילך. תער"ב ח"ג ע' א' רל"ז ואילך.
ויש חילוק בין מצחא לב' אפי' כמבואר בתער"ב שם ע' א' רמ"א, וראה שם ע' א' רצ"ז.
וא"כ הדמיון דב' אפי' (הוי' הוי') לעצמות דאלקות הוא רק בכללות, היינו בערך ליגמדה"ר.

106) ראה בארוכה תער"ב ח"מ פ' רס"ג (ע' תקל"ג) ואילך.

בצמצום מאוד, אבל עכ"פ דרכם המשך איזה גילוי והארה אלקית, משא"כ ע"י המצח וב' אפי' שפנויים משערות, כל ענינם שמעלימים ומסתירים על חיות האלקי שתחתיהן ואינן מגלות אלקות כלל ועיקר.

ולאידך גיסא מבואר בחסידות בענין "חכמת אדם תאיר פניו"[107], שכל עצמות האדם ניכר בהפנים, היינו בהמצח וב' אפי'. הוי ב' הפכיים: אם אפשר להכיר (למי שזוכה לכך וכו') האור עצמי אלקי שעל המצח וב' אפי', ה"ה מרגיש ומשיג אור עצמי ממש, שלמעלה מכל הגילויים שבבחי' קוים ואו"כ. כעיניים, אח"פ או שערות, אבל למי שאינו במדריגא זו, הוי המצחא וב' אפי' צמצום לגמרי.

בסגנון אחר העיניים והאח"פ וכן השערות מגלות אור אלקי אבל ע"י התצמצמות[108], והמצח וב' אפי' מגלים עצמות האלקות, ומשו"ז למי שזוכה לגילוי העצמי אין גילוי יותר נעלה מזה, ולמי שאינו זוכה ה"ה בהתעלמות לגמרי.

וזהו"ע ב' שמות הוי' **שלפני** היגמדה"ר לפי האריז"ל שבהיותן עצמות ממש ה"ה למעלה מענין (י"ג) **מדות** הרחמים, ובהתעלמות בעצמיותן.

והנה בכ"מ נת' שב' שמות הוי' הן בב' אפי' אמנם בדרוש שלפנינו מתבאר שהם **נק' ב' פאות הראש וממקום שמסתיימין הפאות מתחילים היגמדה"ר הנ' זקן**, היינו שפאות הראש הן ג"כ למעלה מן היגמדה"ר שהן י"ג תיקוני דיקנא, ולמעלה מן הגילוי די"ג **מדות** הרחמים.

ביאור: ידוע שי"ג מדות הרחמים הן נגד י"ג תיקוני דיקנא. ומשום זה נזהרים בנ"י מלגעת בשערות הזקן כלל בהיותן קדושות[109]. והיינו נוסף על בחינות ההלכתיות שיש בשאלת השחתת והסרת הזקן[110] ישנו ענין הפנימי, שהזקן הוא הצלם אלקים ובבחי' כלי לברכות מעל לבחי' יגמדה"ר הנק' י"ג תיקוני דיקנא.

משא"כ בשערות הראש דנוסף על חשש גידול בלורית[111] ושאלות אחרות[112],

---

107) קהלת ח, מ. ראה עת"ר ע' י"ב, תער"ב ח"א ע' תקל"ו ועוד.

108) ובזה כמה מדריגות: העיניים מגלים יותר, (וראה רס"ב ע' רמ"א ואילך בארוכה), האח"פ פחות (נס' בהע' 106) והשערות עוד פחות מהנ"ל. (יש גם לאידך. ומסתפק בזה).

109) ראה בארוכה במכתב כ"ק אדמו"ר הריי"צ שמבארו ע"ד ההלכה וע"ד בסוד. יגדיל תורה (נ. י.) חוברת נ"ד ע' רס"ג ואילך. וראה גם אג"ק כ"ק אדמו"ר ח"ז ע' רנ"א-ב'. ובכ"מ.

110) כתשובת הצ"צ בנידון חיו"ד סי' צ"ג, וראה אג"ק ח"א ע' ה' ואילך. חי"ט ע' ט'.

111) יו"ד סי' קע"ח. ובט"ז סק"מ.

112) כהנחת תפילין כו'.

מסירים שערות הראש בהיותן מקום יניקה לחיצונים[113], ומניחים (ובזה מהדרים באופנים שונים) הפאות שבקצה הראש.

וצלה"ב כ"ז:

והענין הוא **דבאמיתית** הדברים הנה שערות הראש למעלה משערות הזקן[114], ואדרבה הפאות שכן מניחים אינן אלא הסוף הקצה **והפאה** של הראש ותו לא.

ומ"מ מגלחין אותן ומחשיבין אותן כקליפה מפני, שדרגא נעלית כזו בגילוי אור עצמי אלקי, אם אין ראויין לקבלו אז הוי קליפה ואדרבה וכו'[115].

ובזה מבואר מה שבנזיר הוי שערות ראשו קודש[116] ואצל הלויים והעבירו כו' ושער באשה ערווה, שתלוי במדריגת ההשגה: אם משיגים ממקום עליון יותר הוי שערות הראש קדושות כמו (ויותר מן) שערות הזקן, ואם אין משיגים מדריגא העליונה הלזו אז לגבינו ה"ה מקור לחיצונים וצריכים גזיזה והסרה.

ומכל זה יובן ענין ב' הפאות שהן למעלה מן היגת"ד דהזקן ובכלל שערות הראש, אבל בהיותן סוף מדריגת[117], ופיאת הראש ה"ה כבר שייכים לגילוי[118] (קצת) באופן שהן כלי לגילוי אלקות גם אלינו, ומשו"ז חייבים להניחם ואסור להשחיתם.

ולאחר כל זה נחזור לענין ראשון יגמדה"ר (שנגד י"ג ת"ד) והוי' הוי' שנגד ב' הפיאות. הזקן הוא כנגד י"ג ת"ד שגם המה **גילויים** שלמעלה מהשתלשלות ונק' מדות הרחמים.

ולמעלה מהם יש ב"פ הוי' (שכנ"ל נת' בכ"מ שהן כנגד ב' אפי' וכאן מבאר[119]) שהן כנגד פיאות הראש, שלגבי הראש הן סוף ופאה ולגבי הזקן הן למעלה מהיגמ"ד.

וזהו אתר[120] דשארי דיקנא לאתפשטא איהו אתר דחיק שהוא ממיצר הלחיים שתחת האזן שהוא סיום וסוף הפיאות ומשם מתחיל הזקן שהוא יגמדה"ר, וע"כ

---

113) ראה טעמי המצוות להאריז"ל פ' קדשים בענין אזהרת פאת הראש. שעהמ"צ פ' קדשים בנידון הנ"ל.

114) ראה הנסמן בהערה שלפנ"ז. ומ"ש **בהפתיחה** וגם ש"נ.

115) ובלשון האריז"ל הנ"ל "שערות דא"א הם רחמים גמורים" משא"כ שערות דז"א ונוק'.

116) ג"ז באריז"ל שם. וראה בהפתיחה וש"נ.

117) **בלשון האריז"ל שם** "פאה הוא במלכות" דינים, שאין קיום העולם בלעדם ומשו"ז לא יסלקם.

118) שלגבי העצמות ה"ה צמצום, ואצלינו הוא ראשית הגילוי.

119) וכ"ז עצ"ע. וכנ"ל הערה 104.

120) ראה הערתי לעיל בגוף דרוש זה וש"נ.

האריז"ל כשהי' מקצר פאותיו (כי פאותיו היו קצרים[121]) הי' מניח בכדי שיהיו חיבור הזקן עם הפיאות וכו', דמצד א' לא רצה שהפיאות יתפשטו למקום הזקן בהיותן למעלה ממדריגא מהן, ולאידך רצה שיגעו סוף פיאות הראש בתחילת שערות הזקן לחבר בחי' אלקות שבבחי' העצמי יותר (שנגד הוי' הוי') עם אלקות שנמשך בבחי' **מדות** הרחמים.

ג. ועל דרך כהנ"ל בענין פיאות הראש שענינם גילוי שלמעלה מן י"ג מדה"ר יובן מ"ש וזהו **ובכן**[122] **יתקדש שמך כו'** היינו אשר הוי דהשתלשלות, ע"ס דז"א, שהו"ע אלקות כמ"ש במדוה"ג יתקדש פי' שיומשך בבחי' שם באדה"ע מבחי' שהוא קדוש ומובדל מבחי' אצי', היינו ענין יגמדה"ר, היינו הוספת א"ס לבחי' שמו, אדה"ע[123], הוא מבחי' ובכן, אשר **ובכן גימט' ע"ח גימט' מזלא יגמדה"ר** היינו שכל הקידוש והתוס' אורות מן בחי' הכתר בע"ס דז"א הוא מבחי' יגמדה"ר, אך לא למעלה מזה! שרק הי"ג מדות הרחמים, הם גילוי בחי' רחמים שלמעלה מהשתלשלות בבחי' **מדות** ומשום זה יכולים להתלבש במדות דז"א, **שעל ידם הוא גילוי מבחי' מל' דא"ס בחי' שמך** פירוש שדרך יגמדה"ר, בהיותן מדות אפ"ל התלבשות בחי' שמך השם של עצומ"ה בחי' מלכות דא"ס בע"ס דז"א.

וכמו שמבואר בדא"ח[124] בענין מצות המלך במלכות, ומצות הוי' בז"א ומצות בכתר, וכן גדולה[125] במלכות וגדול הוי' בז"א וגדולתו בכתר, כן יש בשמו ית' שם הוי'[126] ולמטה מזה העשר (שבעה) שמות שאינם נמחקין, שהן האלקות דהכלים[127] דע"ס וכידוע, כן יש **שמך** העצמות השם של עצומ"ה בחינת מלכות דא"ס, שנמשך בז"א דרך יגמדה"ר, אשר **בבחי' הוי' אלקינו חו"ב** יומשך מבחי' המל' דא"ס דרך הי"ג **מדות** בע"ס דז"א, **וזהו** ג"כ ענין **המליכו לאל כו'** שיומשך לאל, **הראשון**[128] של יגמדה"ר מן מלכות דא"ס, וע"י לע"ס דז"א.

אמנם ההשפעה הוא דרך יגמדה"ר, בחי' צמצום (בבחי' הכתר גופא) ולא למעלה

---

121) שער המצוות קדושים ד"ה ואמנם בענין שיעור הפאה.

122) ראה הערתי לעיל בגוף דרוש הזה, וש"נ.

123) **כענין** לאתקנא רזא דשמי' שנת' **בכ"מ**. ומהם: פר"ת ע' נון ואילך.

124) ראה ספה"מ תרס"ה ע' ע"ח ואילך, תרס"ו סו"ע ש"ס - שס"א.

125) ראה ספה"מ תרס"ד ע' ר"ט ואילך שם ע' רכ"ט ואילך. [בהחדש ע' נ"ט ואילך, ס"ח ואילך, ע"ט ואילך].

126) אלקות דאורות, הציונים בהערה הבאה ובכ"מ. והמשך שבועות תרנ"ו, והמשך חה"פ תרס"ח ע' קע"א ואילך).

127) ראה עטר"ת ע' ע"א (ואילך). מאמרי באתי לגני תשכ"א.

128) ראה **לדוגמא** לקו"ת ראה ל"ב, ב'. **ובכ"מ**.

מן היגמדה"ר בחי' הוי' הוי' ב' פאות.

(עד"ה מן המיצר שבדרוש תקעו הג' דשנת תרל"ז).

ד. ומכל הנ"ל מובן שגם גילויים בבחי' בלי גבול כדי שיומשכו בעולמות בבחי' או"פ בהתלבשות אוב"כ, כדי למלאות הכוונה דלא לתוהו בראה לשבת יצרה, צ"ל ע"י בחי' מדות, לא רק מדות דז"א אלא גם (י"ג) מדות דכתר דהיינו י"ג מדה"ר.[129]

אמנם בחי' הוי' הוי', שכנגד (ב' אפין, ובדרוש זה הן כנגד) ב' פאות, אינן בכלל ההשתלשלות, גם לא המדות בבחי' כתר.

ומ"מ ענין פיאות הראש **ענינם** שגם בחי' כזו שלמעלה מבחי' המדות הרחמים שבכתר, נמשכים בבחי' אור לגילוי דרך הפיאות, אלא שגילוי זה הוא בבחי' השתלשלות שלמעלה מהשתלשלות לגמרי.

דמצד גדרי ההשתלשלות[130], אין מקום ל"מדה" כזו שיומשך א"ס שבבחי' פאת הראש בבחי' המשכה וגילוי למטה, אבל מצד ענין מנהג ישראל תורה היא, שע"פ סוד, שרש המנהג נעלה משרש תושבע"פ ותושב"כ, וכנ"ל,[131] גם האלקות שבבחי' פיאות הראש אפ"ל נמשך דרך הפיאות (שגם הם ענין של שערות, צמצום, וחלולים הנה, שע"י יומשך אור עצמי בבחי' השתלשלות בגילוי בהשתלשלות למטה, וכנ"ל שסוף הפיאות הן **תחלת** היגמדה"ר, י"ג תיקו"ד.[132]

אבל "**ועפ"ז יובן** לאידך **מה שלא נז' ענין התגלחת בשו"ע ובשום מקום (בנגלה) מפני שבחי' זו הו"ע גילוי בחי' שלמעלה מס' השכל** גם למעלה מי"ג מדה"ר שבכתר עליון! **כי התחלת ההשתלשלות הוא מיגמדה"ר (שבכתר) וב' פיאות הראש (שעושים בהם התגלחת) שרשם בב' שמות הוי שלמעלה מיגמדה"ר כו'.**

ה. ויש לומר ולבאר זה בסגנון אחר ובדרך אפשר, ע"פ הידוע[133] ששרש מצות לא

---

129) להעיר מהמובא בדא"ח בשם המהר"ל בס' תפארת ישראל שגם בנסים יש סדר. תער"ב ח"ב ע' תתקכ"א, וע' תתקמ"א.

130) ובנוגע לעשי"ת שהוא זמן דבהמצאו ובהיותו קרוב (ראה ר"ה ח"י, א') וקירוב המאור אל הניצוץ שאז הוא הגילוי **דיגמדה"ר**, כמשנ"ת בלקו"ת (ובכ"מ) ד"ה אני לדודי (הא') (ל"ב, סע"א) **ובכ"מ** ראה תער"ב ח"א ע' תי"ב-ג', ספה"מ תרפ"ח ע' רצ"ב, צ"ע.

131) ראה לעיל הערה 92.

132) וי"ל מעין דוגמא לדבר: כל האוכל בתשיעי (עיוהכ"פ) כאילו התענה תשיעי ועשירי.

ונת' שיוהכ"פ ענינו רצוא והתעלות בבחי' "לאו אורחא למיכל", ומ"מ **אכילת** ערב יוהכ"פ הוא **האכילה והשוב** דבחי' לאו אורחא למיכל, והו"ע של ד"ס דוקא.

ראה לקו"ש חכ"ט ע' [301, 315-316, שם ע'] 318 ואילך שם ע' 329 **ואילך**, **עיי"ש** (וש"נ).

133) ראה ריס"ו ע' רנ"א ואילך. (חדש ע' של"ה ואילך) שם ע' רנ"ז ואילך (חדש ע"ו שמ"ב ואילך).

תעשה הוא למעלה משרש מצות עשה, אבל בהיות השרש נעלה כ"כ, א"א להמשיך הגילויים משם כ"א בדרך שלילה ושב ואל תעשה וכו'.

אמנם לפעמים יש שיתרון המעלה דמל"ת יכול לבא בבחי' קום ועשה, היינו דלמרות שממשיכים מבחי' נעלה מאוד, מ"מ, יש נתינת כח במיוחד להמשיך משם גם ע"י פעולה ושי' חיובית.

ומעין דוגמא לדבר י"ל הו"ע תפילת ערבית רשות,[134] ומצות שאוכלים בכל יום מז'[135] ימי הפסח הן רשות שמבואר בדא"ח[136] שענינם למעלה מחובה.

ועד"ז מה שאין מברכים על תש"ר (ותפילין דר"ת)[137] שהן למעלה מענין הברכה, מ"מ נמשך בבחי' קום ועשה ע"י שהדר קבעוה חובה, ומנהגינו לאכול מצה בכ"א מימי חה"פ וכו'[138].

וכן ויותר מכן י"ל **במנהג** ישראל דגזיזת השערות והנחת פיאות הראש דלפי דרוש זה ענינה, שעושים קום ועשה מהנחת פיאת הראש.

דמדין התורה הו"ע של לא תעשה ואיסור לא תקיפו וכו'[139], ובמנהג ישראל תורה היא, מניחים פריעת שערות ראש התינוק לג' שנות ערלה כדי שאח"כ בהסרת הערלה (למעליותא ולגריעותא) יהי' הנחת פיאות הראש בבחי' קום ועשה.

ועי"ז נמשך בבחי' או"פ וגילוי אור עצמי שלמעלה גם מבחי' י"ג מדות הרחמים דרך שערות הפיאות בבחי' אור וגילוי ושגם זה יתלבש בכלים והשתלשלות וכו'. וד"ל.

---

134) ברכות כ"ז, ב' וראה רס"ח ע' ק"ע.

135) רע"ח רי"ע רנ"ד.

136) ראה רע"ח ע' ר"ס ואילך. וראה רס"ח ע' קס"ט ואילך.

137) ראה רס"ה ע' ה', ובכ"מ.

138) כנ"ל הע' 135.

139) ראה רמב"ם הל' עבו"ז פי"ב ה"א ואילך. טוש"ע יו"ד ס' קפ"א.

הוספה

בענין גזיזת שערות הראשון לילד בן ג'[140]

א

הקדמה: הבא להלן הם כמה ענינים שהובאו בספרים בנוגע לגזיזת השערות[141] הראשון לילד בן ג'.

א) מצינו בכ"מ קשר בין גזיזת שערות לג' שנים לענין ג' שנות ערלה ששלש שנים יהיו לכם ערלכם לא יאכל.

ב) מצינו גם שהעיקר בענין הגזיזת שערות אינו הגזיזה כ"א הנחת פאת[142] הראש שעד אז אינם ניכרים וכו'.

ג) וגם[143] מצינו שמקשרים ענין הנחת פאת הראש להלאו דלא תקיפו פאת ראשכם ומדגישים שקשור לענין עבודת זרה[144].

ד) מצינו גם שאצל הספרדים נק' הגזיזת שערות לראשונה בשם חלאקה. וראיתי בס' טעמי המנהגים שנק' כן ע"ש מ"ש יעקב (הנה עשיו אחי איש שעיר) ואנכי איש חלק.

ה) גם מצינו קשר **חזק** בין כללות מנהג זה **לפנימיות התורה**. שמקור הראשון הקשור למנהג הוא מה שהאריז"ל גזז שערות בנו בן ג' שנים במירון אצל הרשב"י

---

140) בקשר עם גזיזת שערות בני שלום דובער שי' אמרתי קצת בענין זה ע"ד החידוד בעלמא והנני רושמו בזה.

141) ולהעיר שכ"ק אדמ"ר מזכיר שערות ה"ה מבטהו בשין **ימנית** (**וכדומני בכל** פעם) ולא שמאלית, וי"ל מפני שרוצה להרחיב המיצר דשער שמאל להיות שער רחב וראה רס"ח ע' ק"ד ובכ"מ ואכמ"ל.

142) כ"ה בהעתקת מכתב כ"ק אדמו"ר הריי"צ שנוהג כ"ק אדמו"ר לשלוח במכתבו לגזיזת שערות. ומחוור עם תוכן הדרוש דרש"ז מקאפוס, אמנם בדרוש המהרי"ד הכוונה על ראשית הגז, היינו לא רק הפאות **שמניחים** הם העיקר אלא גם השערות שגוזזים.

143) ראה ק' התספורת (סערעבראנסקי) **וש"נ**.

144) כשיטת הרמב"ם. ראה מו"נ ח"ג, פל"ז, וה' עבו"ז פי"ב בתחילתו.

בל"ג בעומר[145], שהה שם ג' ימים וגם לילות.

וצלה"ב כ"ז.

ב

וי"ל בדא"פ וכו' בהקדם הידוע בדא"ח, שכל ענין יש כמו שהוא בעולם יש כמו שהוא בתורה וכענין "יעקב ועשיו האמורים בפרשה[146], שגם עשיו כמו"ש בתורה קדוש הוא ואדרבה קדושתו נעלה משל יעקב (תוהו שקודם לתיקון).

וי"ל עד"ז בענין ערלה שע"פ פשוט הוא דבר טמא ואסור וכו', אבל יש ענין הערלה כמ"ש בתורה ה"ה בחי' נעלית ביותר, שלפי"ע נפילתו כ"ה מעלתו בשרשו הקדום.[147]

ג

וי"ל דוגמאות לדבר:

א) בענין מודה אני מצינו ב' הפכיים מן הקצה אל הקצה[6*]. ע"פ דין דנגלה אומרים מודה אני במטה וקודם נט"י וכו' מפני שאין בו שם קדוש, ולא איכפת לן למימרי' בטומאה ובלי הכנה וכו'.

ומצד שני ידוע פתגם רבותינו נשיאינו דכל הטומאות שבעולם אינם יכולים לטמא המודה אני של יהודי, וכשאומרים מודה אני מיד כשניעור משנתו ה"ז ביטוי בחי' היחידה שבנפש ממש שצועקת מעצמה: מודה אני, ומה שאין בה שם קדוש, הוא משום ששמות מתארים, ועצמו"ה ית' אין לו תיאור, ומשו"ז אומרים בסתם "לפניך" לנוכח (ע"ד הלשונות אנכי, אני, אתה, הוא, וכיו"ב).

הרי, שמצד א' מודה אני נמוך מכל התפילות שנא' בטומאה וכו', ובפנימיותו ה"ה גבוה מהכל.

ב) בענין אמונת השם, מצינו ב' ענינים (ראה ההדרן לרמב"ם תשמ"ו[148]):

א. אמונה שהוא הסוף והתכלית של א' מתרי"ג מצוות התורה וראשון לכולם.

---

145) נזכר בדרוש מהרש"ז מקאפוסט הנ"ל. (וראה לעיל המקור לזה בכתבי האריז"ל).

146) שיחות כ"ק אדמו"ר. ספה"ש תשנ"ב סו"ע 119 ואילך. עיי"ש.

147) ראה הע' דלעיל לדרוש כ"ק אדמו"ר רש"ז מקאפוסט וש"נ.

6*) ראה בארוכה ק' ענינה של תוהח"ס, וראה היום יום י"א שבט. וראה גם ספה"מ תשנ"ב ע' 127 ואילך, שלמעלה גם ממודה אני יש ענין "מיד שניעור משנתו", עיי"ש.

148) לקו"ש חכ"ז ע' 251 ואילך.

והו"ע **הידיעה** (כמ"ש הרמב"ם בתחילתו יסוד כו' **לידע** שיש שם כו') בענין ה' עיקרים הראשונים[149] מהי"ג עיקרים שמנה הרמב"ם ז"ל. שאחרי ידיעה זו צ"ל התעלות לאמונה שמעל להידיעה, כענין תכלית הידיעה שלא נדעך. (שם ס"ח).

ב. ענין האמונה שקודם לציווי התרי"ג מצוות. וכלשון האברבנאל הידוע (האמנת אלקות ריפ"ב הובא בשיחה הנ"ל ס"ד) שצ"ל אמונת מציאות הקל קודם ל(**ציווי**) אמונת מציאות הקל. היינו שיש אמונה **כהקדמה** ליהדות, שעל יסוד אמונה זו ה"ה מקיים כל תרי"ג מצוות התורה כולל מצות האמונה הנ"ל בענין הא'.

והנה יש חילוק עקרי בין ב' עניני אמונה אלו.. דהראשון הו"ע שכלי עמוק שיש צורך ללמוד ולהבין ולהתבונן. והשני הו"ע פשוט שייך לכ"א גם לתינוקות וע"ה, ואדרבה בזה אומרים שגם גדול בישראל אומר:[150] אני מתפלל לדעת זה התינוק וכו'.

ובזה יש ב' מבטים: מצד א' אמונה זו הפשוטה למטה מכל המצוות ומצד שני ה"ה **גבוה** מכל המצוות שהרי מבואר בהדרן הנ"ל ס"ח שאמונה זו הפשוטה הו"ע הכי עמוק וקודם ליהדות עוד יותר מהאמונה שבאה **אחרי** הידיעה.

והענין בקצרה, שידוע בדא"ח ששרש נש"י קדם לשרש התורה (ראה בארוכה שיחת תולדות (ב) תשנ"ב)[151] שמושרשים בהעצמות ממש בבחי' בנים לה' ולמעלה מזה שבחר בנו כו' משא"כ תורה הוא אור וחכמתו (ורצונו) ית' לבד, הרי ששרש נש"י קדמו לתורה. ואמונה זו שקודם לתורה ע"ה פשוט ובלי שכל וכו', ה"ה מושרש בעצמו"ה נש"י שקדמו לתורה, והוא **יסוד** וכל תומ"צ. ומשו"ז בענין אמונה זו כל ישראל שוים.

ובהרחבה יותר שהו"ע ש"ש שגור בפי כל מפני שהמאור הוא בהתגלות (תו"א פ' ויר א[152]) שמורגש גם באוה"ע וכו' בבחי' העצם שלמעלה משכל וכו'.

הרי שבאמונה פשוטה זו ב' מבטים. מצד א' ה"ה נמוך מכל המצוות ואין בזה שכל כלל, ומצד שני ה"ה קדום להם וכו'.

ג) עד"ז יש בענין הצרעת שמצד א' הוא טומאה הכי חמורה נשלח חוץ לג' מחנות

---

149) **שכולל** היותו אחד ופשוט, ומ"מ זהו בכלל מצות האמונה, **ואחדות** ענינו אחדותו עם העולם, וד"ל. ראה דרמ"צ מצות אחדות ואכ"מ.

150) הובא בדרמ"צ (קי"ח, א') שרש מצות התפילה פ' ח' ובכ"מ.

151) תשנ"ב ח"א ע' 116 ואילך.

152) **תו"א** י"ד, ב' וראה ספר מאמרים מלוקט ח"ג ע' מ"ה ואילך.

וכו', ומצד שני ה"ה רק למדרי' **אדם** כי יהי' וגו'[153].

ד

וע"פ כהנ"ל יובן בדא"פ בענין ערלה שמצד א' הוא טומאה חמורה ומצד שני הו"ע קדוש ונעלה יותר.

וע"ד יתרון התוהו שקדם לתיקון, שמצד א' הו"ע של תוהו ומקור לשבירה וכו' ומצד שני, העבודה אשר שם הוא שאין בו סדר ותיקון מפני שהעבודה אשר שם הוא בריבוי אורות ובעבודה במס"נ וכו'[154]. ולהעיר מתו"א פ' וישלח בענין קרבנות בעולם התוהו.

ועד"ז י"ל בענין שאין גוזזים שערות ראש התינוק עד לג' שנים.

דקודם ג' שנים כשמחנכים את הילד יש בזה שני הפכיים דלעיל.

מצד א' אין למטה הימנו, שהרי אין מלמדים אותו תורה בשכל ועיון כלל שהרי אינו בערכו, [וראיתי גם בס' **שמדקדקים** שלא ללמוד לילד קודם גיל שלש מפי אותיות הא"ב **בפנים הספר**], ועיקר חינוכו הוא בדברים חיצוניים ומה בכך לכאורה - שמספרים לו סיפורים ומעוררים את כח אמונתו באופן דחנוך לנער ע"פ דרכו (כדלקמן) וכו'.

אמנם מצד שני י"ל שחינוך בשנים וגיל זה הו"ע הכי יסוד ועמוק, דלמרות דאין בזה עומק שכלי אבל עומק נפשי יש אז שאין למעלה הימנו.

וכידוע בענין חנוך לנער ע"פ דרכו שע"פ נגלה (רמב"ם רי"פ חלק) ענינו שמגדלים הילד ללמוד תורה שלא לשמה על יסוד עוגה, כסף, כבוד וכיו"ב, עד שמתגדל ללמוד לשמה ומאהבה[155].

אמנם בדא"ח נת'[156] ענין חנוך לנער בקצה השני, שבנער יש חוש באמונה ורוחניות חזק **יותר** מאשר בגדול, שהרי לא נתגשם באכילת תאוות וכו' **וטבע** כל ישראל להתקשר באלקות. ומשו"ז בחינוך התינוק אי"צ "**לתת** לו משהו" שה"ה מאמין בעומק הרבה יותר מבגדול, רק שרוצים להוציא - צו אנטוויקלען - את חוש האמונה שיש לו מכבר בתולדה. ועיקר תפילתנו בחינוך הילדים הוא שלא נקלקל

---

153) ראה בארוכה שיחת ש"פ תזריע תנש"א ע' 492-494 **וש"נ**.

154) להעיר מלקו"ש לך-לך תשנ"ב בענין עבודת האבות קודם מ"ת שהי' במס"נ ולא הצטרכו לביטול הגזירה ואכמ"ל.

155) ראה הלכות תשובה פ"י. לקו"ש חלק ל"ג ע' 87-93.

156) ראה קונטרס חנוך לנער ע' 26 (ק"ה והעיקר) **ואילך**. וראה גם לקו"ש חלק ט"ו ע' 129 ואילך.

וד"ל.

ועפ"ז יובן ענין פריעת שערות ראש התינוק עד ג' שנים, שהוא דוגמת קדושת שערות ראש הנזיר שהוא פרע (ווילדקייט ואי סדר) דקדושה ש**למעלה** מסדר דקדושה ותיקון.

דהרי התינוק אז בבחי' מאמין באופן **הכי** גבוה והעיקר הוא שלא לקלקל ומשו"ז **מניחים** אותו ואין מתערבים אז לסדרו ולחנכו בשכל וסברא וכו', ומשו"ז מניחים שערות ראשו (שהן דוגמא לענין השכל, כדלקמן) להיות **בפרע**.

ה

אמנם בהגיעו לגיל שלש וצ"ל המשכה בעולם תקון ומסודר, ועלינו כעת לחנכו בלימוד התורה בסדר והבנה, אז גוזזים הפרע דשערות הראש ומתחיל הסדר דתיקון באופן חינוכו.

וענין הגזיזה הוא שמכאן אין חינוכו רק בענין האמונה פשוטה לבד, **למרות** שגבוה מעלתה יותר מתרי"ג מצוות התורה. מ"מ הכוונה היא לא לתוהו בראה אלא לשבת יצרה ושיומשך בשכלו ומדותיו ולבושיו בקיום התרי"ג מצוות וכו', ומשום זה גוזזים שערותיו.

[ובעומק י"ל, שהסדר דאי סדר שקודם לגזיזת שערותיו עצמו **ימשך** בתוך עבודתו המסודרת והפנימיות וכו' וד"ל]. וזהו ענין גזיזת שערות לשלש שנים.

ו

אמנם באותו עת ממש מניחים פאת הראש, ומקשרים זאת וזהירות בענין של עבו"ז. ולכאו' מה ענינו לילד חסידי שגדל בבית חסידי שזהיר גם במנהג זה דחינוך לג' שנים וכו' לענין של עבו"ז?!

והענין בזה הוא, ובהקדם ענין עבודה זרה[157]:

העוע"ז לא טענו שאין אלוקה רק שטענו שעזב ר"ל את הארץ השמים שמים לה', והארץ נתן לבנ"א.

ובעבודה היינו שהקשר עם הקב"ה כו' הו"ע רוחני **מנותק** מעולם הזה, ומי שרוצה להתקשר עם הקב"ה צריך להתנזר מעניני העולם מפני שהעולם הוא חשוך

---

157) ראה ד"ה מים רבים תשי"ז (ספה"מ מלוקט ח"א סו"ע נ"ב ואילך). ולהעיר משיחת הרבי (לקו"ש ח"כ ע' 13 ואילך) לבאר ענין ההלכתי לה' עבו"ז (ברמב"ם) פ"א. **ובכ"מ**.

והיפך ענין הרוחניות בטהרה ובקדושה ואינו שייך לרוחניות ועבודת הוי'[158].

ועפ"ז יובן שבאותו עת שגוזזים שערות הראש, שהילד יורד מעולם פרוע דקדושה לסדר דתיקון, עליו לדעת שהכוונה שגם בעוה"ז המעשה נמשך האמונה שלו שמרומזים בפאת הראש שבסוף וקצוות ראשו שמרמזים לענין ההלכה והמעשה.

דשערות הן דוגמא לענין ההלכות וכידו"ע בכ"מ בענין סלסלה ותרוממיך[159] כו' ובענין נובלות חשמ"ע תורה[160] דכמו שבשערות יש חיות מעט מאד מהמוח עד שגוזזין אותו אין צער (משא"כ כשמושכים, אותו כמ"ש בדא"ח בכ"מ) כמו"כ בהלכות ומצוות התורה. אין נראה ונרגש אור התורה כ"כ כמו שהוא בשכל ועיון התורה.

אמנם זהו **הכוונה**, שיומשך למטה, ודוקא ע"י הלכה ומעשה מגיעים לאמיתית התורה[161] ומשו"ז כשגוזזים השערות ונמשך בתיקון **מדגישים** שצ"ל המשכת האלקות בעניני עשי', **ולא** ח"ו כטענת **עובדי עבודה זרה** שעזב הוי' וכו'.[162]

[וי"ל גם מה שהפאות הם בקצות הראש, שכל הלכה ומסקנה צ"ל **אחרי** כל השו"ט והעיון ופלפול, ואם באים למסקנה קודם שמיעת כל הסברות, ה"ז סדר של תוהו וכו', ואי"ז אמיתתה של תורה והלכה, וד"ל].

ז

ועפכ"ז יובן גם בענין השם חלאקה שהספרדים קוראים לענין גזיזת שערות ומקשרים זאת לענין ואנכי איש חלוק דיעקב אבינו.

והענין הוא דנת"ל שיש גם יעקב ועשיו האמורים בפרשה כמו שהם בתורה ושם שניהם הן דרגות באלקות, ובזה עשיו **קדום** ליעקב, דעשיו הו"ע דתוהו שלמעלה מסדר דתיקון ויעקב הוא בחי' התיקון.

---

158) להעיר מרשימות י"ז בענין טענות עוג מלך הבשן **בארוכה**.

159) תרס"ו ע' ת"ט ואילך בארוכה.

160) תרע"ב ח"א עמ' ש"נ ואילך. עטר"ת ע' תק"ג ואילך ובכ"מ.

161) כמ"ש ברס"ו ע' ש"פ ואילך הארוכה, וראה שם במיוחד ע' ת"ו ואילך.

162) שהוא פנימי' הענין דלא תקיפו (שהי' מנהג הכמרים וכו') כשגוזזים השערות אין מניחים פיאות, היינו שאמונה נפרד לגמרי מן עולם המעשה. ובתורה למרות שגוזזים שערות הראש מניחים הפיאות כלומר שצ"ל קיום מדות מעשיות אפי' אם חסר עומק הבנה והשגה וכו'.

וזה קשור לטענות קורח טלית שכולה תכלת תיפטר מציצית **בקצה** המלבוש שמרמזים להלכה ועשי', וכן בית מלא ספרים שיפטר ממזוזה **בקצה** החדר שמרמז ג"כ להנ"ל, וכמשנ"ת בדרוש קורח עטר"ת ובכ"מ.

ומשו"ז עשיו הוא איש שעיר שענינו הסדר דפרע (ווילדקייט ואי סדר) דקדושה שלמעלה מתיקון, ויעקב הוא איש חלק בלי פרע שערות הראש כ"א בסדר ותיקון.

ומ"מ זהו עיקר **הכוונה** לא להיות בבחי' פרע וערלה דקדושה (למרות מעלתו) כ"א שיומשך בבחי' התיקון.

[בעומק יותר שיומשך שרש התיקון מעולם העקודים שלמעלה מתוהו ותיקון כידוע[163]].

ומשוכ"ז גוזזים שערות הילד לג' שנים שאז מתחילה העבודה דהמשכת התוהו לתוך התיקון וד"ל.

ח

ועד"ז י"ל בזה דכל ענין גזיזת השערות קשור **לפנימיות** התורה, מפני שבנגלה דתורה אין מורגש וניכר יתרון המעשה וכו', ופנימיות התורה דוקא הדגיש והסביר ענין דעשי' לעילא ושבימוה"מ יהי' מעשה גדול, ושכל ענין גדול תלמוד הוא רק שמביא לידי מעשה[164] וכו', וד"ל.

---

163) ראה ק' ומעיין מאמר י"ג סופ"ב **ובכ"מ**.

164) ועבדי דוד תרצ"ט ע' 196 ואילך תרע"ח ע' קי"ט ואילך ובכ"מ.

לזכות

הילד שאול יחזקאל בן שטערנא שרה

על גזיזת שערות הראשון שלו מוצש"ק פ' כי תשא,

שושן פורים קטן תשע"א

ולזכות הוריו אחיו ואחיותיו

יוסף יצחק בן **רעכל**

שטערנא שרה בת **מרים ריזל**

חי' מושקא בת **שטערנא שרה**

שלום דובער בן **שטערנא שרה**

חנה בת **שטערנא שרה**

דבורה לאה בת **שטערנא שרה**

שמואל בן **שטערנא שרה**

מנחם מענדל בן **שערנא שרה**

שיינא בת **שטערנא שרה**

פריידא בת **שטרענא שרה**

ולזכות הוריו זקניו

אבא בן **רישא**

רעכל בת **שרה רבקה רחל**

משה בן **מאשה רבקה**

מרים בת **העניא חאשא**

שרה רבקה רחל בת **חי'**

העניא חאשא בת **פייגל**

ולע"נ הילד **מנחם מענדל** ("מנחם") בן **יוסף יצחק** שליט"א